

NEPÜNK

Sefredactor: Wasserstrom Sándor

ZIAR EVREESC

Redactor responsabil: Leitner Zoltán

Higyiünk felszabadulásunkban!

Soha még ennyire szolga nem volt a zsidó nép, mint a „civilizációnak” csufolt barbarizmus jelen században. Azt mondjuk a széderestén, hogy „szolgák voltak őseink Egyiptomban”. Talán mai szemmel nézve, nem is volt az olyan szolgaság, amilyenek mi képzeljük. Volt egy uralkodó osztály, a Faraók népe, a papi hierarchia és volt egy társadalmi ranglétra alsóbb fokán álló héber tömeg, amely alacsony kulturájában végezte a testi munka robotos, de nem megszégyenítő feladatát. Gulákat és piramisokat építettünk, ha mint kétkézi munkások, de akkor is az örökkévalóság számára. S jött Mózes, aki úgy vélte, hogy Jákob ivadékaik többre hivatottak, minthogy alacsony sorban téglát hordjanak. Isteni küldetésben gigászira vállalkozott: kimenteni 600.000 zsidót a primitív kényszer-munka karjaiból, kivinni őket a bizonytalanságba, hogy azután a Szináj alatt az örök kinyilatkoztatás fenségével ismertesse meg őket és rajtuk keresztül az egész emberiséget.

Szolgák voltunk akkor, de a szolgaságból való szabadulásunkat napjainkban nincs jogunk ünnepelni; mert mi zsidók ma is nagyon sok helyen rabszolgaságban vagyunk. Csakhogy sokkal tragikusabb körülmények között, mint évezredekkel ezelőtt. Akkor a püsztai vándorlások bizonytalanságában visszavágyódott a megpróbáltatást nehezen tűrő nép az egyiptomi husosfazék mellé. A husosfazék mellé, amelyből korunk kultúrnepei elakarnak venni még a falat húst is tőlünk. De meg sötétebb ez az éjszaka a többi történelmi éjszakáktól abban is, hogy most már egy szilárd erkölcsi világrendet önmagában és a világgal szemben felépített tömeg vagyunk, nem 600.000-en, hanem Közép- és Kelet Európában hatmilliónyian és még az a jogunk sincsen meg, hogyha menekülni akarunk a sok-sok Faraó elől, hogy a pusztába vándorolhassunk, ha kell negyven évig is. Ma nem válik ketté a tenger, de hovatovább még úgy, tarajos hullámaival együtt, neki kell menjünk majd, mert hátunk mögött Faraó kiméletlen hadai.

Akkor egy kulturálatlan, igénytelen népet kiemelte a szolgaságból az isteni kegy és annak reinkarnált szikrája Mózesben, míg most, vissza akarnak sülyeszteni bennünket a rabszolgasorba.

Valljuk be magunknak, a szabadság ünnepén, hogy testi és erkölcsi rabságba akarunk bennünket szorítani, mert kiemelkedtünk az üldözöttség átkából. Micsoda titkos hatalom uralkodik felettünk immáron évezredek óta? Micsoda átok, vagy hasonló lehet az, ami nem engedi, hogy emberekké legyünk, mint a többiek? Nekik van országuk, nekünk egy tenyérnyit sem adnak ebből a nagy világból. Mindenütt vannak jogok, csak tőlünk akarják elvenni. Építettünk gulákat, nem bírtuk, mert többre voltunk hivatottak. Azután építettünk tovább nemzedékek százain át, mindenfelé ezen a világon és a vége: Mózes nélkül kell menekülnünk és még lehetőséget

sincsen hova? Soha ilyen egyiptomi sötétség nem uralkodott ezen a világon, mint napjainkban. Anachronizmus az, hogy akkor primitív nép voltunk és egy magasabb cél felé törekedtünk, viszont most arra akarnak kényszeríteni bennünket, hogy a magasabb élet-nívóról újra téglavetőkké degradálódjunk. Bár a mai viszonyok ismeretében úgy gondoljuk, hogy még ebben a foglalkozási ágban is numerusok arányában tudnánk boldogulni.

Hatmillió zsidó él keserves életsorsban. Reánk, zsidókra azt a keserves feladatot mér-

te az isteni gondviselés, hogy többet küzdjünk és többet szenvedjünk, mint a többi emberek. Keserves megpróbáltatáson megyünk keresztül és mégis!

Mégis ünnepeljük a szabadság ünnepét, a kiszabadulás ünnepét. S ez olyan ünnepelés, amelyet évezredek óta folytatunk és fogunk is folytatni tovább, az idők végtelenjéig. Mi fanatikusan szeretjük a szabadságot és szeretjük ma is. S ez ad erőt nekünk ahhoz, hogy minden rabszolgaság mellett is, higyiünk abban, hogy vége lesz ennek a sötét egyiptomi éjszakának és újra szabadon fogjuk ünnepelni, felemelt fővel és nem megaláztatott és nem meggyalázottan a szabadságnak ezt az örökszép ünnepét, a mi kovásztalan kenyereink ünnepét: a pészachot...

Fontos tárgyalások a földmivvelésügyi miniszteriumban a vágatási tilalom ügyében

București — Az elmúlt héten fontos tanácskozások voltak a rituális vágás ügyében a fővárosban. A tanácskozások dr J. Niemerover grand-rabbi elnöklése alatt folytak és résztvettek azon: Zierelsohn chisinaui főrabbi, dr Mark és Mesulam Rath cernaui főrabbi, Adler Józsi turdai, Spitz Mayer bistrítai főrabbi és az ardeali nyug. szertartású hitközségek képviselőiben dr Löwy Fe-

renc tárgy-mureși főrabbi, a rabbi bizottság elnöke. A tanácskozások után dr J. Niemerover grand-rabbi hosszasan tárgyalt Jonescu Sisesti földmivvelésügyi miniszterrel a rituális vágás tárgyában. A tárgyalások során a földmivvelésügyi miniszter kijelentette, hogy a jelen körülmények között a kormány nem is foglalkozik azzal, hogy a rituális vágást bármily tekintetben is korlátozzák.

A felosztási bizottság Palesztinába érkezik

London. — Április 21-én a „Cormarin” gőzössel utnak indul az új palesztinai felosztási bizottság. E hó 28-án érkeznek meg Palesztinába. Megérkezésük napján meg is tartják első ülésüket. Az elnök: Sir John Woodhead és őszig maradnak Palesztinában. A bizottság feladata lesz, hogy a hely-

szinen vizsgálja meg a felosztási lehetőségeket. A bizottság a helyi hatóságokkal is tárgyalni fog és az új határookra vonatkozólag megteszi az angol kormánynak megfelelő javaslatát. Ha a kormány elfogadja majd a javaslatot, akkor a Népszövetség elé kerül ratifikálás végett.

Koncentrációs táborba szállították a bécsi zsidóság vezetőit

Bécs. — Dr Desider Friedmant, a bécsi hitközség elnökét, aki Schuschnigg idején az államtanácsban képviselte a zsidóságot, valamint dr Jakob Ehrlichet, aki a bécsi városi tanácsban képviselte az osztrák főváros zsidóságát, a dachau koncentrációs táborba szállították. Ing. Robert Strickert, a bécsi hitközség alelnökét, a cionista állam-

párt vezérét is Dachauba vitték. A vezetőférfiak koncentrációs táborba való beszállítása mély megdöbbenést keltett a zsidóság körében. Letartóztatták dr Siegfried Kantor ügyvédet, aki évekig a bécsi ügyvédi kamara elnöke volt, valamint Sommer zsidó tábornokot is, aki a zsidó legitimista frontarcok elnöke volt.

Uruguay új elnöke az anti zemitizmus ellen

London. — Alfredo Baldomir tábornok, Uruguay új elnöke nyilatkozott az amerikai ujságíróknak és a következőket mondotta:

— Uruguayban nem létezik antiszemi-

tizmus. Ellene vagyok minden fajgyűlöletnek, bármily formában jelentkezzen is az. A fajgyűlölet itt nem verhet gyökeret sem az én, sem más kormányzata alatt.

A magyarországi zsidótörvény intézkedései

Budapest. — Megjelent az úgynevezett „zsidótörvény”, amely rendkívül lesújtó hatással van a magyarországi zsidóságra és olyan elkévdvetlenedés uralkodik Budapest és a vidék magyar zsidósága körében, amilyenre talán sohasem volt példa. *A teljes egyenjogúsítás, társadalmi egyenlőség szilárdnak vélt épületén először 1919-ben ütöttek rést, amikor megkezdődött Magyarországon a zsidók klasszifikálása.* Azóta voltak olyan időszakok, amikor kivéve a diákság numerus klausus-át, viszonylagos nyugalom állott be, de az utóbbi hónapokban, valószínűleg Berlin utazására, mindinkább előtérbe helyezte a magyar kormány a zsidókérdést és a most megjelent törvényben már pontosan körvonalazza a megteendő intézkedéseket.

A rendelet megjelenésétől számított három hónapon belül rendeleteket fognak kiadni különböző irányban, a zsidóság jogainak korlátozására. Így először is, sajtókamarát fognak felállítani. Ezenkívül színművészek, filmszínészek részére színművészeti kamara felállítását rendelik el. A sajtó és színművészeti kamarák tagjai csak magyar állampolgárok lehetnek. Tagjai csak 20%-ban lehetnek zsidók.

Ebbe a 20%-ba nem lehet beleszámítani azokat, akik hadirokkantak, vagy tüzharcosok (frontharcosok) voltak és azok sem, akik 1919 augusztus 1-e előtt tértek át valamilyen keresztény vallásra.

Az ügyvédi, orvosi és mérnöki kamarákba sem lehet többet felvenni, mint 20%-ot. Szerzett jogokat tiszteletben tartanak.

Vállalatokban szintén csak 20%-ban lehetnek zsidó alkalmazottak. Bármilyen címen járó illetmények, amelyeket az értelmiségi munkakörben foglalkoztatnak, szintén nem haladhatják meg az összállományok 20%-át. Természetesen a többi paragrafusok arról intézkednek, hogy az adatokat pontosan be kell szolgáltatni és ezt ellenőrzik is.

Aláírva a rendeleten Darányi Kálmán miniszterelnök van. Gróf Széchenyi György egyik beszédére kell gondoljunk, amikor összefüggést kell lássunk a között, hogy a magyar kormányban az egy Széll József belügyminiszteren kívül nagyrészt nem-magyar, hanem német származású férfiak állnak. Így például Marschall, aki timisoarai származású, meg Röder hadügyminiszter, Reményi, Schneller és a többiek. Ha fajkutatás volna Magyarországon, — turáni — akkor kiderülne, hogy azok, akik a magyarság védelmében hangoskodnak, nem is magyarok, hanem svábok, örmények, tótok. A falusi lakosság faj-

magyar, viszont az nem antiszemita és ha az utolsó szálig eltűnnének a zsidók Magyarországon, akkor sem javulna a magyar zsellér helyzete, a feudális nagybirtok és a retrográd állampolitika miatt.

Wertheimstein Rózsikának az Oradeáról elszármazott Charles Rotschildnének három lánya bárónő lett

Csak azok értik meg az elmúlt héten a londoni hivatalos lapban megjelent angol királyi kinevezést és annak jelentőségét, akik tisztában vannak az angol nemesség öröklésének bonyolult szerkezetével. Így sokan nem tudják, hogy vajjon milyen címeket kaptak annak a Charles Rotschildnak gyermekei, aki harmincegyenéhány esztendővel ezelőtt világszerte nagy feltűnést keltett házasságát kötött Wertheimstein Rózsikával, az ismert bihori zsidó földbirtokosnak, lovag Wertheimstein Alfrédnek leányával. Charles Rotschild, az angol Rotschild család kimagasló tagja volt és 15 évvel ezelőtt tragikus körülmények között halt meg, három leányt és egy fiút hagyván örökösül.

A fiatal Nataniel Meir Victor Rotschild a múlt év augusztusában örökölte a lordi címet, amikor meghalt Lyonel Walter Rotschild, aki nagybátyja volt a jelenlegi fiatal lordnak. Tulajdonképpen Charles Rotschild örökölte volna a lordi címet, de mert korábban meghalt, így Wertheimstein Rózsika fia örökölte most a majoresconak kijáró lordi címet. Viszont az angol nemesség törvényei szerint, a Rotschild Rózsika három leánya nem örökölte a nemesi címet és csak most közölte a hivatalos lap, hogy az angol király a „baroness” címet adta részükre. Ezzel a kinevezéssel bárónők lettek: a 29 éves Mária Lujza, a második 28 éves Elisabeth Charlotte és a 24 éves Katrine, aki Jules Königswarter báró felesége. A Königswarter család egyik ága is ismert előttünk, hisz évtizedekig itt lakott Biharban és ma is van birtokuk közel Oradeához. A Königswarter család zöme Ausztriában tartózkodik.

Értesüléseinket autentikus londoni forrásból szereztük elsönek az itteni lapok közül és úgy véljük, azok, akik ismerik a Rotschild-Wertheimstein család regényét, azokat érdekelni fogja.

Mindenüff kérje a

„FLORA”

márkájú

kalapot,

mert az szép és tartós!

Gyári lerakat:

Heller & Deutsch

Oradea, Nicolae Iorga 25.

— Egy hisztérikus sváb leány vérvádmesét akart kóholni Magyarországon. Vámosmikola dunántúli községben történt a napokban, hogy egy 17 éves sváb cselédleányt elküldtek egy libával a sakterhez, hogy vágja le. Alig volt ott néhány percig, egyszerre csak sikoltozni kezdett, majd elrohant a libával együtt. A hisztérikus idegállapotba került leány, mint egy ámokfutó meg sem állott a községtől hat kilométerre levő Börzsöny községig, ahol szinte eszméletlenül esett be szülei ajtaján. Azt sikoltozta, hogy a vámosmikolai sakter meg akarta ölni. A leány hihetetlen és képtelen vádja nagy izgalmat keltett a két községben és a csendőrör nyomonozni kezdett. Kiderült, hogy épen istentisztelet volt a sakter házában és amikor a leány meglátta az imádkozókat, azonnal orditozni kezdett és a több napig eszméletlenül levő leány későbbi vallomásában azt mondta, hogy a zsidók meg akarták ölni. A csendőrök nyomozása kiterjedt a sakter házára is, ahol megállapították, hogy a leány megijedt az imádkozóktól és fel s alá rohant az udvaron. Kihallgatták a sakter két római katolikus szomszédját, Vidra Mihály és Vaisz István gazdákat, akiknek vallomásából minden kétséget kizáróan megállapították, hogy a leány vádjai képtelenek és természetesen semmi alapjuk nincsen. Az egész legendát a hisztérikus leány képzelete szülte és a csendőrség megszüntette a nyomozást. (Viszont okulásul megemlítjük, hogy a mai felfordult és ideg-beteg világban nem esne le egyetlen zsidó-asszonynak sem a gyűrű az ujjáról, ha saját maga menne mindenkor a vágatáshoz. Ha el is viteti, de ott maga intézze a vágatást. Vegyék tudomásul a zsidóasszonyok, hogy hozhatnak ennyi áldozatot ebben a kergült korban, saját kényelmük rovására. Amikor férjük kenyerét veszi, amikor minden vonalon a gyűlölet mered eléje, ne aludjon és ne piperézze magát, hanem igyekezzék elkerülni, hogy félőrült cselédleányok hisztérikus rohamai ne okozzanak felesleges komplikációkat. A szerk. megjegyzése).

— Palesztinába utazott Niemerower főrabbi. Niemerower főrabbi egy küldöttség élén a Polonia nevű gőzössel Palesztinába utazott. A küldöttség tagjai között van Singer S. és Zalman N., akik az országos cionista szervezet végrehajtóbizottságát képviselik. A főrabbi utjának az a célja, hogy a palesztinai főbiztosnál a certificat-kvóta felemelését eszközölje ki a romániai kivándorló zsidóság részére.

— További zsidó áldozatok Palesztinában. Safed és Akko között, Rama közelében megtalálták Becher Sirur zsidó sofför holttestét, akit az arab terrorbandák magukkal hurcoltak a legutóbbi fegyveres támadás során. Husz tagu csapat rohanta meg Sirur kocsját és négy zsidó utast megöltek. — Ugyancsak megtalálták Zipora Mozeri 18 éves fiatal zsidó leány holttestét, akit szintén Sirur autójából hurcoltak magukkal a banditák.

אך למהדרין
”כשר של פסח

חשובי
כשר של פסח

fajborok, szilva és seprő pálnikák legolcsóbban kaphatók

„UNIO” Rum- és Likör-gyár

bor- és pálnika nagykereskedésben
ORADEA, Str. Saguna 11. sz.
Telefon szám 566. Hazhoz szállítunk!

Seva Kehillot

A trianoni békeszerződés volt olyan alapos, hogy még Ausztriának is juttatott egy kis területet. Itt vannak a „Seva Kehillot”, azaz a „hétközség”, amelynek 3800 lakosa van és régi történelme. Burgenland fővárosa Eisenstadt. Ezen a területesen, Rechnitzben működött 1765 és 78 között Rabbi Eleazar Kalir, aki „Or chadas” címen ismert könyvet írt. A „hétközség” neve onnan származott, hogy hét zsidó község van ezen a területen, amely a XVII. századtól kezdve két évszázadon át nagy szerepet játszott a régi Magyarország zsidósága körében. Valamikor régen, valamennyien egy herceg Esterházy uradalom fennhatósága alatt állottak és akkor szoros kapcsolatban voltak egymással. A már említett Eisenstadt-on kívül itt van Mattersdorf (most Mattersburg), Kobersdorf, Lackenbach, Deutsch Kreuz (ezt a zsidók „Celem”-nek hívják), Frauenkirchen és Kitzsee. Ezeknek a községeknek alapítói a XIV. és XV. században a Stájerországból és Alsóausztriából elkergetett zsidók voltak.

A hét község közül a leghíresebb Eisenstadt, a legvallásosabb Mattersdorf és „Celem”, amelyek jesivái híresek. Valamennyi itt lakó zsidó rendkívül vallásos. Mindegyikben van még ma is zsidó népiskola, kivéve Kitzsee-t, ahonnan a múlt század vége felé Wienbe költözött a zsidók nagyrésze. Mattersdorfban működött átmenetileg Mose (Chaszam) Szofer is, aki később Pozsonyba került, valamint Gerson Rockstadt (akit Gerson Chajes-nek is neveztek), aki azután Nikolsburgba került.

A vallásos zsidóságnak büszkesége volt régóta ez a „hétközség”, amelyeket mint a vallás végvárait emlegették egész Középeurópában. Mióta a nemzeti szocialisták lettek az urak a régi Ausztriában, ezen a területen is megkezdtek pusztító hadjáratukat a zsidók ellen. Hajmeresztő brutalitásokra ragadtatták magukat.

Frauenkirchenbe a bevonulás napján felkeresték a hitközség elnökét és 15.000 sillinget követeltek. Amikor megkapták az össze-

Amikor a kilencedik napon is pészachot tartottak Prágában

Prága városa most a demokrácia végvára Európában. Egészséges, lüktető erejű város, amely erélyes és bátorrággal száll szembe a teuton barbarizmussal. Nem kétséges, hogy zsidó szempontból egyik legérdekesebb városa ennek a világrésznek és olyan régi zsidó történelme van, hogy nincsen talán párja a „modern” városok között. Prága zsidósága mindenkor tudott valami érdekeset produkálni és az a történet, amelyet a következőkben elmondandók vagyunk, élesen rámutat arra, hogy ennek a városnak történelmében is változtak az idők a zsidók szempontjából. Hol szeretett és becsült polgárai voltak a városnak, hol pedig életükre törtek egyesek, amelyet csak csodával határos módon tudtak elhárítani.

A XVIII. században történt ez az esemény, amikor Jecheskel Landau volt a főrabbi Prágában, aki a halachikus tudományoknak volt kiváló autoritása. S mert vele kapcsolatos esemény történt, azért az ő életjáról kell néhány sort írjunk. Landau rabbi 1715-ban született Opatovban és 1793-ban halt meg Prágában. Előbb Wladimirban és Brodyban végelte talmudikus tanulmányait, 1754-től kezdve tizenegy évig volt kíségető rabbi, majd Jampolban volt főrabbi. Az Eybeschutz és Emden rabbik közötti vitában, az előbbi ártatlan-

Ugye kíváncsi

hogy mi a titka posztóáruházunk példátlan nagy sikerének?

Eláruljuk Önnek:

Egyetlen vásárlásnál meggyőződhetik állításunk igazságáról.

A gondos, lelkiismeretes kiszolgálás.

Legújabb tavaszi szöveteink megérkeztek

Katz Posztóáruház
ORADEA,
Avram Iancu-u. 1

get, amit nagynehezen összeszedtek, akkor kiadta az SA. vezér a parancsot, hogy menjenek harácsolni. A huligánok házról házra mentek és minden ékszerf, értéket, pénzt elvitték. Atvitték a zsidókat a magyar határra, de a magyar határőrök nem engedték őket be és napokig voltak élen-szomjan a két határ között. Végül magyarországi intervencióra visszavitték őket. De nem engedték őket haza, hanem elvitték őket ismeretlen helyre. Előbb azonban kineztek őket, forró vassal sértették meg testüket, hogy aláírjanak egy olyan nyilatkozatot, amelyben elismerik, hogy csempészek és valutasmugglerok, meg kémek. Azonkívül Schuschnigg törhetetlen hívei. Egyuttal elismerik, hogy tudomásul veszik vagyoniuk elkobzását. Tehát tökéletes középkor!

Mattersburgban a zsidókhoz három napon át törtek be és nem elégedtek meg váltásárpénzekkel, hanem lehúzták az emberek gyűrűit és az asszonyok ékszereit is elkobozták.

Deutschkreutzban minden zsidó ablakát betörték és a hitközség vezetőit letartóztatták és elhurcolták őket.

Megkínzott családtagjaik többnapos kétségbeesett kutatás után megtalálták nyomukat. A Grác melletti Oberwörth nevű koncentrációs táborba helyezték el őket. Képzelték, hogy a minden felsőruha nélkül elhurcolt férfiak és nők milyen állapotban vannak, amikor hetek óta még ruhát sem engedtek nekik cserélni.

Az interndlás oka: kinezni a zsidókat és kirabolni mindenüket. Voltak Burgenland területén nagyszerű zsidó mintagazdaságok, amelyek terményeiket a közeli világvárosban

helyezték el, Bécsben. Ezekre régen fenték a fogukat azok, akik tehetetlenségüknél, munkakerülésüknél fogva hivatottak arra, hogy a huligánizmus vezérei legyenek. Most teljesült kívánságuk. Elrabolták ezeket a mintagazdaságokat és tulajdonosaikat földöntutókká tették.

Frauenkirchenben egy zsidó lisztkereskedő, látva a zsidó nyomort, két vagon lisztjét elajándékozta az inségesek között, de elvették tőlük azzal, hogy az az állam tulajdona.

Ez dióhéjban a „seva kehillot”, vagy ahogy a zsidó uccákon mondják, „sévekilesz” történelme, amelyeknek története újabb borzalmasan véres fejezettel gyarapodott, a nemzeti szocialista rezsimmel. Kicsiny terület, amely Magyarországa volt, Ausztriáé lett és most Németországa. Ki hitte volna 25 évvel ezelőtt, hogy például Frankfurt am Main és Eisenstadt egy állam keretei között lesznek, egy olyan államában, ahol gyűlölik, megvetik és kiméltelenül üldözik a zsidókat.

„A sötét falak között bünhődő

hittestvéreink“

A cím egy idézet az aiudi hitközség felhívásából, amelyet a pészachi ünneppel kapcsolatosan adott ki és amely kerekében így szól: „Az egész országból ide koncentrált fegyenceket egymagunk nem tudjuk nyolc napon át ellátni s ezért azt kérjük, hogy az ardeali hittestvéreink tegyék lehetővé adományaikkal azt, hogy a sötét falak között bün-

ságáért erősen exponálta magát. Amikor ebben az ügyben megegyezésre hívták fel a szembenállókat, ez a levél felhívta a figyelmet a fiatal rabbira és a prágai hitközség meghívta, főrabbiának. 1755-ben foglalta el a cseh főváros rabbiszékét s ebben a pozíciójában 58 évig példaadó tevékenységet fejtett ki és nagy méltósággal képviselte a hitközség érdekeit. Éleselméjű volt és könyvét „Node bi Jehuda” címen írta, amit ma is figyelemmel tanulnak. Erősen kárhoztatta a Mendelsohn Mozes munkáját és általában minden újítást ellenzett.

Noshát ennek a Node bi Jehudának idején történt ez a pészachi esemény. Pokoli teret eszeltek ki a zsidókkal kapcsolatosan az ottani pékek. A terv szerint egészen radikális módon akartak megszabadulni a zsidóktól. De az isteni Gondviselés az utolsó pillanatban közbelépett. „Nem nyugszik Izrael őrzője”, s amit a zsidógyűlölk kitervelnek, nem mindenben valósul meg.

Jecheskel Landau főrabbi ennek az ominózus pészachnak hetedik napján egy álmot látott. Egy öreg ember jelent meg álmában s azt mondta neki:

— Tudd meg, hogy a nem-zsidó pékek a zsidók életére törnek és ezt akadályozd meg.

Riadtan ébredt és azt hitte, hogy a rossz szellem incselkedik vele. De később újra elaludt és az álom ismétlődött. Cselekedjék azonnal, mert ha

nem, akkor sok zsidó fogja halálát leltni és ennek minden felelőssége reá hárul. A rabbi felugrott fekvőhelyéről és gondolkodni kezdett, hogy mit is csináljon, hogy a csapást elhárítsa a prágai zsidók feje felől? Ha nyilbánságra hozza tervét, akkor a terv kiagyalói neszt veszik a dolognak és még ádázabbul fogják gyűlölni a zsidókat.

Másnap azonnal összehívatta a prágai zsidók tekintélyeit és magyarázni kezdte nekik, hogy a Tóra parancsai olyanok, hogy azokból sem elvenni sem hozzátenni nem szabad. A „laj szoszifü” törvényét magyarázta. Végül kijelentette, hogy a szigorú törvény ellenére is, a pészachi ünnep nyolcadik napján proklamálni fogja, hogy ebben az évben kilenc napig kell tartson a kovásztalan kenyér ünnepe.

— Ne csodálkozzatok majd — mondotta — mert az idők parancsolják ezt nekünk — és vannak esetek, amikor az életmentés érdekében még a törvény tételes szabályain is lehet változtatni.

A város bölcsői igenlőleg válaszoltak és elismerték, hogy bizonyára olyat tud a rabbi, ami szükségessé teszi ezt a rendkívüli intézkedést.

Elkövetkezett a pészach nyolcadik napja. A rabbi elrendelte, hogy zárják be az összes imaházakat Prága városában, csak a nagy templom maradhat nyitva és mindenki, a város apraja-nagyja jöjjön oda imádkozni, mert rendkívül fontos közölménye van.

Felállott a szószerre a bölcs tudós és kijelen-

Ha betegesen
száraz, hámlik
az ARCBŐRE,
egy használjon „STELLA”
TULZSIROS
ARCKENŐCSÖT,
ARCOLAJAT

kis tégely 30, nagy 60 lei.

Főlerakat:

DROGUERIA

„APOLLO”
Farkas István
Oradea, Reg. Ferdinand 7 bis

és „Coso” Parfumeria
Naponta postai szétküldés.

hődő hittestvéreink is a szabadság ünnepére emlékezzenek”.

Nem arról akarunk szólni, hogy valóban nemes cselekedet az aiudi hitközségtől és annak vezetőitől, hogy egy ilyen megható hangú felhívást adtak ki és még szebb volt azoktól, akik eleget tettek a felhívásnak. Valami más észleletünkről akarunk szólni. Hogy mennyire más most a közhangulat az úgynevezett „foglyokkal” szemben. Emlékezünk jól, hogy valamikor, nem is olyan nagyon régen, mondjuk 25 évvel ezelőtt „aki egyszer rabkoszton élt”, az elveszett önmaga és a társadalom számára. Örökre számkivetettje maradt a polgári társadalomnak. Még egy kis párbajvétség, az még hagyján, az még „dicsőség” számba ment, de egyebek — sohasem. Emlékezünk, hogy amikor régente egy-egy „szocialista” néhány hetes államfogház-büntetését töltötte, még arra is furcsán néztek. De nem is kerültek az emberek (a „rendes” emberek) a börtönbe. — Ezer és ezer zsidó halt meg hosszú élet után anélkül, hogy tudta volna, merre van a fogház. De azóta az egész világ felfordult. Ma már előfordul, hogy egyik országban lefognak egy embert, mert gyűlöli a polgári társadalmat, a másik szomszédországban meg azért ültetik le, mert gyűlöli a szovjettársadalmat. Ausztriában négy héttel ezelőtt börtönben ült, aki Hitler hive volt, most azért senyved börtönben a bécsi hitközség elnöke, mert Schuschniggot támogatta. Így felsorolhatnánk több száz esetet, politikait, gazdaságit, meg egyebeket — amiért rabkoszton kell élnen egy-egy ember. Elég

telle, hogy elhatározta a rabbilanács, hogy ebben az évben a kilencedik napon is tartani kell a prágai pészachot. Az ünnepre vonatkozó törvényeket kivétel nélkül ezen a napon is meg kell tartani és egyellen törvényt sem szabad áthágni. A templomban levők megfogadták, hogy minden tekintetben szót fogadnak a rabbi parancsának.

*

Eltelt a nyolcadik nap és másnap kora reggel megjelentek a prágai pékek a piacon, rengeteg kenyérral. De egyellen vedőjük sem akadt a zsidók között. Pedig az volt a szokás, hogy ezen a napon mindég a nem-zsidó pékek kenyereit fogyasztották a prágai zsidók. Nagy meglepetéssel észlelték a változást a keresztény pékek és estére hazavitték a nyakukon maradt rengeteg kenyeret. Megkérdezték az egyik zsidót, hogy mi ennek a tartózkodásnak az oka, mire megtudták, hogy most kilenc napig tart az ünnep. Érdeklődtek, hogy más városokban vagy országokban is így van-e, mire azt a választ kapták, hogy nem. Csak itt Prágában — volt erre a válasz. A pékeket nagyon bántotta az eset és panasza mentek a városi bírósághoz, mert nagy károkat okozott nekik ez a rendelkezés, hiszen nyakukon maradt a sok friss kenyér. A magisztrátus kijelentette, hogy bár a rabbinak joga van vezetni a hitközséget, ahogy akarja és olyan vallási parancsot kiadni, amelyet akar, de azért mégis elhatározták, hogy megkérdzik a rabbit is, hogy in-

sanyaru a rabkenyér, de a zsidó husvét nyolc napján még hozzájön a „sanyaruság kenyere”, amely most ezidén nagyon drága és így Ardeal zsidóságának kellett támogatni az aiudi zsidóságot ebben a nemes missziójában.

A magyarországi zsidóság tragédiája

Lapunk más helyén írunk a „zsidótörvény”-ről, amely egyszeriben a magyarországi zsidóság jövődjének, szomorú utjának egyik komorságot jelentő mértföldköve. Ezuttal nem a törvényről, hanem a zsidóság hangulatáról akarunk írni. Budapesten és a magyar vidéki városokban járt utasok beszélnek, hogy a zsidóság nem is a törvény anyagi vonatkozásu részétől érzi magát földresujtottnak, hanem annak morális részétől. Tagadhatatlan — ezt mi is tudjuk és tudja az egész világ — hogy lelkesebb, hűségesebb és ha szabad ezt a szót használunk „szélsőségesebb” hazafiakat, mint a magyarországi zsidók, nem lehet talán az egész világon sem találni. Ők nemcsak lojális alattvalók, nem csupán a törvények hű betartói, hanem a vitam et sanguinem elvének hűségesebb istápolói. Ebből a végtelenül mély asszimilációból felébredni és egy ilyen arculcsapást elszenvedni, kettős, nem, ezerszeres fájdalom.

A magyarországi zsidóság valóban konstruktív része volt eddig a magyar társadalomnak. Építette az országot, tervezett, megszervezte a magyar ipart és kereskedelmet, jó katona volt és hű istápolója minden jónak és nemesnek. Nem is bírja egykönnyen elviselni ez a félmilliónyi zsidóság és amint említettük, inkább a morális csapás súlyos és mintha taglóütést kapott volna a zsidóság, olyan ténferegve jár-kel ügyei után.

Valószínűleg az egymilliárdos ötéves terv sikerének titka ez, hogy a gazdasági élet jelentős tényezőit kizárják a pezsdülő életből és kiszorítják a „napos oldalról” a szomorú és rideg vándorutra, amelynek nincsen célja.

Arról nem is beszélünk, hogy a földművelésügyi minisztérium 21700 számú rendelete a rituális vágásról azt jelenti majd, hogy 20.000 nagyalattal kevesebb fog fogyni egy mezőgazdasági országban és több mint ezer husipari munkás kenyere van veszélyben. Ujra az állat kerül előtérbe és a zsidóember inkább haljon éhen, ne egyen soha húst, csak az ökör menjen erről a földtekéről „fajda-

dokolja meg lépését. Amikor Noda bi Jehuda megjelent a magisztrátus előtt, kijelentették, hogy viheli a pékek kenyereit ahova akarja, de meg kell fizesse az okozott kárt.

A rabbi erre a követelésre kijelentette, hogy aláveti magát a rendelkezésnek, de azt a jogát érvényesíteni akarja, hogy megvizsgálja a megvett áru minőségét. A böles magisztrátus tagjai erre ígent bölintottak fejükkel. Ezután azt kérte a rabbi, hogy hozzanak be egy uccai kóbor kutját. Behozták a kutját, enni adtak neki a felhalmozott kenyérből s erre azonnal felfordult.

Kiderült a gázság. Megvizsgálták a többi kenyeret is, kiderült, hogy a pékek tilkos tanácskozáson elhatározták, hogy egyszerre, a pészachi ünnepet követő napon megszabadulnak a prágai zsidóktól. Mérget kevertek a kenyérbe s ha az isteni gondoskodás nem álmodtatja a nagy rabbiat, hogy a zsidók életére törnek, akkor kipusztították volna a prágai zsidókat.

Noda bi Jehuda elmondotta a magisztrátusnak a csodálatos álom történetét s ebből láthatták, hogy vannak még csodák és nem nyugszik Izrael őrzője.

*

Ez a története annak, hogy a prágai zsidók kilenc napig tartották egyszer a kovásztalan kenyeret ünnepét...

Külföldi báriumból

garantáltan csak

fele mennyiség szükséges

mint a belföldiből. Ha külföldi báriummal dolgozik, állandóan **egyenletes** minőséget kap

Rendkívül előnyös árban beszerezhető:

Ullmann József és Fiai

cégnél

Oradea, Piața Mihai Viteazul 8
Telefon 677

lomentesen”. A tízezer magyar zsidó hiába halt meg a lövészárkokban, nem előzetes kábítás után, azt lehetett saktoltatni az orosz meg az olasz gépfegyverekkel, akkor nem igyekeztek fájdalommentessé tenni halálukat, de az 1938. év ökre-barma jobb sorsot kap, mint az egykori hősi halottak.

Olyan súlyos erkölcsi csapást régen kapott egy ország zsidósága, mint a magyaré, hogy azután gazdaságilag is elpauperizálódjék az a vékony réteg is, amely eddig a polgári jólétben élt, arról ezuttal nem is beszélünk. Hova lett a régi magyar liberálisizmus, a magyarba oltott svábok, az asszimilált örmények és egyéb népség a nemzeti szocializmus járszalagjára került visszavonhatatlanul.

Miért fáj a németek lába?

Miért fáj a németek lába? Ne mosolyogjon az olvasó, ha azt hallja, hogy ennek is a zsidók az okai. Mi leleményes nép vagyunk, de ezt nem tudnánk kifundálni. Mi nem, de Artur Hess német birodalmi miniszter van olyan ügyes, hogy még ez is sikerül neki. Nürnbergben megalakították a német ortoped cipészek országos egyesületét. A miniszter résztvett az alakuló ülésen és kijelentette, hogy a német nép 60—70%-ának beteg a lába. Ennek pedig a zsidók az okai — folytatta a kiváló férfit — mert a zsidók „gonosztevő befolyással voltak a divát alakulására”. A lábat nem az emberi test hozdozójának, hanem olyan cikknek tekintették, amely számok szerint osztályozva módot ad a pénzkeresésre. Gyógyeszközből áruházi cikket csináltak, — fejezte be a miniszter. Tehát végkonklúzió: a németek rossz lábának is mi vagyunk az okai.

Olyan örült eszmemenet ez is, mint a többi hasonló. Csak annyi még a megjegyzésünk, hogy Németországban több mint százmillió pár cipő készül évente s ebből — mit mondjunk — még 99 milliót sem készítenek zsidók. Ellenben nemrég olvastunk ugyan csak német lapokból arról, hogy mióta anynyit masiroznak a németek — Hitler óta — meg a fiatalok is sokat rukkolt, erősen romlott a németek lába és sok lett a ludtalpas. Mi meg úgy mondjuk, hogy ennek is a zsidók az okai. Mert nagyon sokat kell szaladgálni a zsidók elleni gyűlésekre, sokat kell tüntetni a zsidók ellen, sokszor kell szaladni, elvenni a zsidók kenyerét — tehát elfáradnak és rossz lesz a lábuk. Mindegy ugyan: a németek rossz bokahajlásának is mi vagyunk az okai. Igaz viszont, hogy egy nemrégiben Németországban járt ardeali zsidó beszélt, hogy a németországi zsinagógákban is járt, ahol szomorú, szenvedő, megcségyenített, összetört, szerencsétlen zsidókat talált. Olyan hangulatban Purim estéjén, mintha tiso-beav volna. De mindegy: a fő, hogy a rossz lábukat is mi csináljuk. Micsoda hatalmasunk is van minékünk. Megborzadunk e hatalom láttára és jobban odavagyunk az emberi örületrek ettől a tobzódásától.

Vözáchártá ki eved hájtá...

Emlékek, sóhajok...

1. 1938 elején. Kicsiny hivatali szoba. Elöttem nyitott könyv. A heti szakaszon szeretnék végiggyönyörködni. Restanciában volnék a multhetinek is egyrészével. Nekifogok: „És hallottam is Izráel fiai jajkiáltását... és megmentelek benneteket... kinyujtott karral és nagy ítéletekkel. És veszlek benneteket magamnak népemül, én pedig leszek nektek Istenetek, hogy megtudjátok, hogy én vagyok az Örökkévaló, a ti Istenetek... Egy tan legyen a bennszüöltől és az idegen számára, aki tartózkodik közöttetek”.

Nem igen jutok messzire. Az agyam se igen fog. A máskor csendes hivatali helyiségben egymásnak adják az emberek a kilincset. Tulajdonképpen nem is hivatalos ügyekről van szó. Egy-egy baráti kézszorításra, egy kis testvéri melegségre jönnek az emberek. A szemekből, az egymás szeméből reményt, biztatást várnánk.

Idegen városbeli testvér állít be. Amolyan kívül-belül zsidó, ami ritka ezen a vidéken. Békét lehell felénk, mi is viszonzozzuk. Kérdjük, mi járatban van. Nem mondja, csak sejteti... Előbb imaszíjat kér, meg imaköpenyt, merthogy nehéz volt a batyu, a magacét az állomáson hagyta. Hétköznapi dolgokról addig nem hajlandó szólni. Egy sarokba vonul és onnan hallom zümmögését. Olykor a lábával a padlóra dobant, mint aki valakivel szemben az igazát védi, olykor meg a zümmögéséből egy értelmes szó hallik ki: Tate. Ez a kettő, a lábdobogás és a táte ritmikusan ismétlődik. Az olvasás megint nem megy. Most már ez a furcsa zümmögés, dobogás, sóhajlás zavarja. Mert olykor sóhaj is. Hirtelen a zümmögés hangja megváltozik, élénkebb, sirósabb lesz. Az imakönyvet a zsoldároskönyv váltja fel, ennek ilyen a hangja, ennek megint más a zümmögése. Ez jobban belemarkol a szívébe, azért ezt utoljára hagyják. Számolom az elzúmmögött, elsőhajtott zsoldáros számát. Huszig jutok. A „tílemlí” összecukódik, a fedelére csókot lehell.

Ekkor aztán megtudjuk jövetele célját is. Írások kellenének a licenchez, mert valaha innen származott el. Sóhajokat váltunk erről is, arról is. Hirtelen felteszem a kérdést:

— És mi lesz, ha elveszik?

Sértődötten néz rám, szemrehányóan, mint olyan emberre, aki már a reményt is elvesztette.

— Ugyan, ugyan — méltatlankodik. — Eddig tíz fejezet tillemet mondtam reggelenkint, most huszra szaporítottam. Lehetetlen, hogy elvegyék... * * *

2. Szállnak a szavak a drótok szárnyain. Ösztreicher Amália anyakönyveltetési helyét kutatja. Ösztreicher néni 72 éves. Hosszu idő. Az ember ezalatt sok mindent elfelejt, azt is, hogy az édesapja annak idején melyik rabbinál matrikuláltatta. Talán soha nem is tudta. Ki kérdezte tőle, ki tirtatta? De most kell. Sürgős a „parnosze” miatt. Erről a szóról is kellene már egyszer írni, erről a parnosze szóról, hogy mi-mindent jelent. Le sem lehet fordítani. Magyarul talán így mondanám: megélhetés. De nem fedí, nem egészen ezt jelenti. Ebben a szóban benne van a szombati kalács, meg péntek esti gertya, tandij a chéderben, szegényeknek alalmazna, meg sok minden. Nem gazdaság, nem bőség, ezeknek más szavuk van. A parnoszenak fokozatai is vannak. Lehet a parnosze „börévach”. De most nem erről van szó. Hanem Ösztreicher nékiről, akik sokan úgy is neveztek, hogy Amália néni. Akik pedig közelebb állottak hozzá, úgy mondták:

די פערהייליגטע טראדיציע.

דער יום טוב פסח! שטאלק פיהלט וך יעדער יוד אין די טעג. נ"י אין שטארק פערבונדען מיט דער גרויסקייט פון יציאת מצרים. שטאלק איז איך די היופרוי מיט אידעע שפייזען צום סדר. ווייל זיי זענען צופערדייטעט מיט צערעס אונד דארום כשר אונד שמאקהאפט. מיט פריד שטעלט זיע די שפייזען צום טיש. ווייל זיע ווייסט, דאס דיא זענען פערדייטעט ווארדען מיט צערעס וועלכעס איזט ועד נאדרהאפטין. לייכט צום פערדייען אונד שטרענג כשר לחג הפסח.

צערעס

איזט א 100% טיין ריינעס פפלאנצען-פעסט.

Máli néni. Én Frau Ösztreichernek címeztem, mert dőcögős germán mondatokkal érintkeztem vele. Frau Ösztreicher, bitte és így tovább.

Mondom, szálltak a szavak a kifeszített drótokon. Találomra lecsaptunk egy tiszta-vas szöveggel Hunedoara, Timișoara, Brașov anyakönyvvezetőkhez, rabbikhoz meg elnökökhöz. Frau Ösztreichert kerestük, akit Máli néni is hívtak. A sürgönyválasz csak nem jött. Se Timișből, se Hunedoaráról, sem Brașovból. Máli néni egyre idegesebb lett. Agyának dőlt. Azt mondta, így könnyebb kívánni, mint például böjt napján diványon az estét. Hamarabb telik az idő.

A sürgönyválasz megjött. De Amália néni türelmetlen volt, nem tudta bevárni.

Amália néni a napokban temették. A szíve vitte el.

Egyébként, ha érdeklő Önöket, Hunedoaran született.

A nagyapja is.

* * *

3. Az ajtón kopogás hallatszik. Egy testvér lép be. Messzi földről jött. Tanácsot kér, a mi szerény utbaigazításunkat. Az

írásait mutogatja. A keze remeg, a teste is, akárcsak a lülv. Minden rendben van, a legnagyobb rendben. Még az úkapja is itt élt, ennek az országnak mozdította elő a javát, boldogulását, előrehaladását. Megnyugtatom. De azért csak reszket tovább. Erre megpirongatom. Mire egy történetbe kezd.

— A halmeu-i állomáson történt, egy pénteki napon. A munkácsihoz utaztunk. Még akkor élt, áldás lebegjen emléken. Mi chászidok együvé, egy fülkébe kerültünk. Egy halmeu-i vidéki falusi sajchet is ott volt közöttünk. A pasaportokat kérték, majd meg a valuta után tudakozódtak. Előkerültek az iratok és a sovány bugyellarisok. A vizsgálat már be is fejeződött volna, de a mi sajchet barátunk úgy izgett-mozgott, hogy a rendőség emberei leszállították és tetőtől-talpig keresztülmotozták. Halálsápadtan érkezett vissza hozzánk. Találtak valamit? — rohantuk meg. — Hogy találtak volna, ha nincs! Akkor hát miért remégett úgy, mintha a hideg lelné? — A sajchet ránkbámult: Ha nincs is, aber diese resoem kennen dach gefinen...

LÖWENKOPF KALMAN
orsovai főrabbi.

Egészségét veszélyeztető Náthaláz-Grippa-járvány ismét sok betegséget idéz elő.
Védekezzen! Használja mosakodásánál állandóan a kellembesen illatosított
Senlaslo fertőtlenítő toalett-szappant, megóvja egészségét!

A tradíció ereje...

Irta: Just Mose.

Elmult ez a keserves tél és eljött a rügy-fakasztó tavasz. De ez csak az évszakokra vonatkozik, mert a zsidóság tele még nem mulott el és ridegebb, fagyosabb a légkör, mint valaha. A mi tavaszunk ideje még nem jött el. Annál megrázóbb és csodálatosabb tehát, hogy mégis tudjuk ünnepelni a „Szabadság ünnepét”. Ha eljön a mi egyiptomi szabadulásunk fordulója, akkor nem csupán kényszeredetten, vagy ránkparancsolta kötelességből öltjük magunkra az ünnepi köntöst, hanem a zsidó lélek mélyen rejlő örök optimizmusa a derüesebb jövőbe önt hitet a megvisselt lelkekbe. A mi peszach ünnepünk nemcsak a lakásunkon és ruházatunkon meglátásztó tisztaságot jelenti, hanem lelkünkben is kitakarítjuk mindazt a pesszimista sötétlátást, amely egy rideg és komor tél alatt felgyülemlt benne.

Mi ad erőt nekünk mindehhez? Törhetetlen ragaszkodás hitünkhöz és évezredek tradícióinkhoz! A fehér halotti köpenyben, asztalfőn, párnázott széken, királyi pózban ülő tradícióhű zsidó testvérünket ne sajnáljuk tehát e nyomasztó időkben sem. Hitében és bizalmában semmi és senkisémet ingathatja őt meg. Jöhet a gálatnak mégoly sötét éjszakája, egy jöttányit sem enged ősei hitéből és nem tér le a kitaposott ösvényről. S ha mégis sajnálnunk és szánunk kell valakit a zsidó szabadságünnepen, akkor azokat illeti ez, akik azt hitték, hogy az ősi tradíciók megtagadásával, a más népekhez való asszimilációval sikerült megszakítani azt a kapcsolatot, amely őket eddig a multhoz kötötte és megnyitotta az utat az általa „szabadságnak” hitt jövő felé. Azokat kell sajnálnunk, akiknek már a szedereste nem jelentett semmit, sem a kovásztalan kenyér szimbóluma. Akik már azt hitték, hogy a boldogság útja elvezet a zsidóságtól és minél távolabb áll valaki az ősrégi hittől, annál derüesebb lesz az élete. Ezek számára keserves tragédia mindaz, ami most velünk és körülöttünk lejátsszódik. Ezekben omlott össze minden. Amde, akik hittel hisznek, azok tudják, hogy a tél után újra jön a tavasz és a rabbilincseket leoldják a kézről, főleg ha a „bünös”-ről kiderül, hogy ártatlan.

Ezeket az összefüggéseket rajzolta fel döbbenetes és megrázó erővel Salom Asch római utirajzában, amikor Titus diadalív előtt elmélkedik a történelmi zsidó sors fölött. Jeruzsálem egykori legyőzője, elpusztítója, ha életretámadna és látná, hogy az általa végpusztulásra ítélt Jüda még itt van, él és részvesz az emberiség kulturértékeinek gyarapításában, bizonyosan csalódottan ébredne tudatára, hogy erőfeszítése mennyire céltalan volt. S a mai tituszok siremlékeit is régen belepi majd a por, elmerülnek a megsemmisülés nirvánájába, de a zsidóság mindezeket keresztül még élni fog és töretlenül hisz jövőjében és küldetésében.

— ANGOL IDEGEN LÉGIÓ A NÉMET ÉS OSZTRÁK ZSIDÓ MENEKÜLTEKBŐL? (London). Weedgwod ezredes, az ismertcionista barát parlamenti képviselő, Hora Belisha hadügyminiszterhez azzal a javaslatlaltal fordult, hogy az angol kormány adjon korlátlan bevándorlási engedélyt a német és osztrák zsidó menekülteknek és szervezzen belőlük a francia minta szerint „idegen légiónak” az angol hadsereg kebelén belül. A hadügyminiszter érdemben még nem nyilatkozott Weedgwod ezredes tervéről.

— PESTEREA MATESCULUI-on (v. Zichy barlang) kóser konyha május 1-re kiadó. Értekezni: Franckovits Hendrich, Vadul Carol II. (Jud. Bihor).

— Hirdetmény. Ezennel közhírré tesszük, hogy Mátyás orth. kóser étterem Clujon Cal. Reg. Ferdinand 49. sz. alatt felügyeletünk alatt áll és így kaszusz szempontból teljesen megbízható. A cluji aut. Orth. Izr. Hitközség rabbinátusa és kaszusz-bizottsága

Nagy csoda volt az egyiptomi kivonulás. Az Örökkévaló azt akarta, hogy egy néppé legyünk. S ki tagadhatja most, hogy nem-e Isten uja nyilatkozik meg abban, hogy akik szökni akarnak a zsidó közösségből, azokat is visszakergetik közénk. Mert ki tudja, hogy mentünk volna-e építeni egy zsidó országot, ha nem kergettek volna bennünket? Ez is csoda, korunk és napjaink végtelen csodája. Mert a népegyeség elhozza a szabadságot is...

Gyermek fürösztéshez
Baby-szappan,
utána hintőpor
 de csak

Höfer

— ANGOL IDEGEN LÉGIÓ A NÉMET ÉS OSZTRÁK ZSIDÓ MENEKÜLTEKBŐL? (London). Weedgwod ezredes, az ismertcionista barát parlamenti képviselő, Hora Belisha hadügyminiszterhez azzal a javaslatlaltal fordult, hogy az angol kormány adjon korlátlan bevándorlási engedélyt a német és osztrák zsidó menekülteknek és szervezzen belőlük a francia minta szerint „idegen légiónak” az angol hadsereg kebelén belül. A hadügyminiszter érdemben még nem nyilatkozott Weedgwod ezredes tervéről.

Fényes esküvő

Glasner Akiba cluji orthodox főrabbi házában

A cluji ort. hitközségnek nagy ünnepe volt az elmúlt pénteken, amikor kiváló főrabbiának, Glasner Akibának Eszter leánya tartotta esküvőjét dr Löwenstein Tóbiás, a zürichi orth. zsidó hitközség főrabbiának fiával, Löwenstein Dániel zürichi nagyiparossal. A strada Parison lévő nagytemplom és udvara jóval az esküvő előtt megtelt közönséggel, amelynek soraiban nemcsak orthodox, hanem szefárd és neolog notabilitások is nagyszámban voltak jelen. A feldiszitett templom előcsarnokát ez alkalommal a női násznép számára elkülönítették, míg a férfiak az oldalajtón jutottak be a templomba. Pontosan két órakor jött a fényesen kivilágított templomba a két örömapa kíséretében a vőlegény és pár perccel később jöttek a zürichi papné, a cluji rebbece és a menyasszony anyja. Nyomukban nagy ünnepi kíséret. Weisz Izidor főkantort mincha imájának recitálása után megkezdődött a kórus éneklésével az esküvő szertartása. Az első áldást dr Löwenstein Tóbiás zürichi főrabbi recitálta. A szertartást a kórusnak erre a célra betanított Schulzer zsolnárkompozíciója zárta le. Este 10 órakor a főrabbi házában „seva brochot” keretében a két főrabbi és a fiatal házaspár a testületek és egyetlek gratulációit fogadta. Érdekes volt a zürichi főrabbinak nyugati udvariassággal és szellemes Tóra-magyarázattal aplikált beszéde, melyben megköszönte a hitközség spontán és meleg óvációját, majd pedig a midrást idézve, amely azt kerdi, hogy a hétnek páros napjai közül, a szombatnak, a hetedik napnak mi a párja? — Jisrael — válaszolt. És én hat gyermekemet házastottam ki — ugymond — mindegyik polgári, balbatis házasság volt, maradt a hetedik. Boldog vagyok, hogy ebből szombati házasság lett, kiváló szülők és nagy ősök leszármazottjával. Zürich főrabbiája szombat este, a harmadik lakoma alkalmával hosszasan beszélt zsidó egységről, kelet és nyugat zsidóságának összefogásáról, célzást téve a város szefárd és orthodox zsidóságának készülő békekötésére. Beszéde nagy hatást váltott ki és másnap meg is volt ennek a varázsnak a hatása. Mert vasárnap délelőtt a hitközség székházában meg is köttetett az orthodox-szefárd egyezés. Weisz Gyula, a hitközség népszerű elnöke ki is jelentette, hogy soha ilyen tökéletes harmonia a két ellentábor között nem volt. Így vált a cluji főrabbi család ünnepe a város zsidóságának ünnepevé is, a zsidó egység, béke és szolidaritás ünnepevé.

Husvétii ünnepekre elegáns tavaszi cipők
 gyönyörű divat formákban legnagyobb választékban kaphatók

Faur Lux cipőüzletben Oradea

Bulevardul Regele Ferdinand 3. Heyman üzletházban

Sziveskedjék vásárlás előtt hírokatáinkat megtekinteni!

Egységes olcsó szabott készpénzárak Consum és P.T.T. tagok részére is. Ficküzeinkben Avram Iancu u. 5 alatt olcsó elárusítás

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Oradea, Strada Miron Pompiliu 8
Telefon: 440

Naptár 5698

Péntek: Niszán 14, április 15. ערב פסח
Szombat: Niszán 15, április 16, א' דפסח
Peszach első napja.

Szombat kezdete:

gyertyagyújtás 7.02
Istentisztelet kezdete 7.14
Szombat befejezése 8.08
első napja: ספירה
bencsolás: מר

Vasárnap: Niszán 16, ápr. 17. ב' דפסח
Peszach második napja.

Április 18—21-én: חול המועד Chol-Hámoeód

Csütörtök, április 21.: עירוב תבשילין

Péntek: Niszán 21, ápr. 22. שביעי של פסח

Szombat: Niszán 22, ápr. 23. אחרון של פסח

Szombat kezdete:

gyertyagyújtás: 7.12
Istentisztelet kezdete: 7.24
Szombat befejezése: 8.18
Mazkir: מזכיר נשמורה

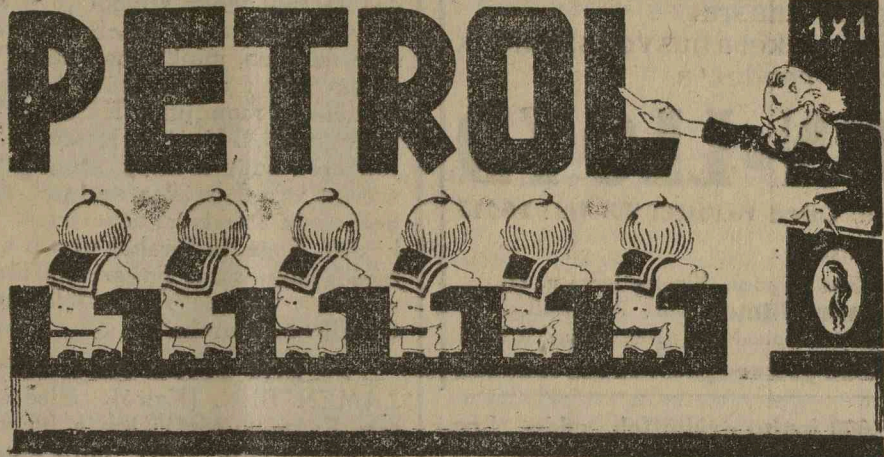
Korunk nyomorusága

Egész éven át a nyomoruság kenyerét esszük, de az általános helyzet talán sohasem volt oly elszomorító, mint épen napjainkban. És mi mégis hálatelt szívvvel, szoltárokkal dicsőítjük az Urat, hogy kiszabadított bennünket az egyiptomi rabszolgaságból. Bár az önkényuralom és reakció jobban uralkodik ma, mint valaha. Izrael népe pedig nyög a járom alatt s egy ujjal rabszolgaság igáját kénytelen vállaira venni.

Esz boténu hicil... a mi házaink akkor megmenekültek, amikor az egyiptomi házból a halál siralma hangzott. De ez csak akkor volt, mert a későbbi korokban nem került el bennünket a veszedelem és halál. Sőt, a római uralomtól kezdve, végig a kezesztes háborúkon át, a legújabb üldözési hullámokig az első ház mindég a zsidóké volt, amelyre üszköt dobtak. A ház leéghet, üszök jelezheti létét, de a bennelakók mindenkor elvitték a szellemet, azt a zsidó szellemiséget, amelyet semmiféle erővel elpusztítani nem lehet. A zsidó nép évezredek óta olyan vándoruton van, amelyen házaikat nem vihetik magukkal. De a zsidó értékek legnagyobbját: a szellemet magukkal viszik. Ebben rejlik a vigasz és ebben van a megváltás biztosítéka.

Egyiptomban is palotákat építettek és alig maradt idejük, hogy a keletlen tézstát vállukra vegyék. De az osztrák zsidók még annyi időt sem kaptak a „modern” egyiptomiaktól, hogy bármit is magukkal vigyenek. Már a spanyol inkvizíció idején is hatalmas palotákat és földbirtokokat adtak oda egy teherhordó számáért. Egyiptom óta mindenkor a zsidó vagyon volt a célpont, s amikor menni kellett, a máco — a keletlen és sületlen kenyér lett a szimbolum. A mai idők egyiptomi sötétségében, még az egyiptomi népség barbarizmusát is felülmulják azok, akik azt hirdetik gazul, hogy nem mi vagyunk az ő rabszolgáik, hanem mi vagyunk a „szolgatartók”. Ez képtelen vád, amely csak kifogást jelent, az üldözések indoklására.

EGGER $2 \times 2 = 4$
HA NEM AKAROD, HOGY
KOPASZ LÉGY,
EGGER PETROLT VÉGY.

A haggadabeli gonosz eddig fölényeskedhetett, amíg „ceremóniák”-nak degradálta legszentebb nép-élményünket. Ez is korunk szerencsétlensége, mert az a modernizmust hajszoló, minden zsidó értéket lenéző mentalitás oka annak, hogy a „szabadulás” sem lehet olyan lendületes, mint volt Egyiptomban. Ha Mózes népe — amely ugyan keménynyaku volt — ha filozófálgatót és a kételkedők tömegét alkotta volna, akkor nem lett volna meg a szabadulás. Ma a kétségebesettek az öngyilkosságba menekülnek, akkor a hitbe és ezért segítette meg őket a szabadsággal az Örökkévaló.

A keserűség gyökere pedig már nemcsak szimbolum. Ezt rájuk naponta szerte Európában és csak vigasztal bennünket, hogy az Ég még ma is formálja, építi azt a művet, amelyet emberiségnek s annak egyik népének, zsidónak nevez. Talán fel sem tudjuk fogni véges ésszel az építés grandiózus voltát, de higgyünk abban, hogy a keserűség, amelyet nyelünk kell, hozzátartozik ahhoz, hogy elég edzettek legyünk és talán a keserűség egyik építő eszköze annak a jobb kornak, amelyet annyira áhitunk.

Tanítsuk gyermekeinket az ősrégi tradíciókra, de arra is, hogy emberi alkotásokkal szemben ne legyünk korlátlanul bizalommal. A Népszövetség sem menthet meg bennünket, sem földi erők, hanem az a tisztultabb erkölcsi felfogás, amely sajátunk kell legyen és a hitünk az emberi igazságban, amely értékállóbb, mint a modern haligánok barbár morálja. Ha önmagunkban fogunk törhetetlenül bizni és az Örökkévalóban, akkor nem maradhat el a zsidó élet és a jövő megújítása.

Dr. FELDMAN SAMUEL főrabbi
Sannicolaulmare.

— Előfizetőinknek és olvasóinknak kellemes peszachi ünnepet kívánunk.

— Lapunk legközelebbi száma, a közbeeső peszachi ünnepre való tekintettel, folyó hó 29-én jelenik meg.

Elsőrangú, csendes családi pensio

Braşovban

Springer-Tensio

Braşov, Str. Iorga No. 2. Telefon: 4-93

Hideg-meleg folyóvíz.
Teljes komfort. Mérsékelt árak. Kiváló konyha. Kívánatra diétás koszt.

— AZ ANGLIAI ZSIDÓSÁG AZ AUSZTRIAI MENEKÜLTEKÉRT. (London). Sir Samuel Hoare angol belügyminiszter kihallgatáson fogadta tegnap a Board of Deputies, az angliai zsidó hitközségek képviselőtestületének küldöttségét, amelynek tagjai az Ausztriából menekült zsidók elhelyezésének és jogi helyzetének kérdéséről tanácskoztak a belügyminiszterrel. A tárgyalásokban Geoffrey Lloyd belügyi államtitkár is résztvett. A küldöttséget Nathan parlamenti képviselő vezette a miniszter elé. A delegáció tagjai következők voltak: Otto Schiff, a Board of Deputies német-zsidó segélybizottságának elnöke, dr Isaac Feldmann, a Board alelnöke, dr H. S. Schildkraut, a Board idegen-bizottságának elnöke, A. G. Brottmann és I. Landau. — A londoni zsidó munkás- és demokratikus szervezetek vezetői értekezletet tartottak a zsidó szakszervezetek szövetségének vezetőivel és elhatározták, hogy egységes segélyalapot teremtenek az elnyomott közép- és keleteurópai zsidók javára. Az értekezlet azt is elhatározta, hogy a legteljesebb támogatásban fogja részesíteni a zsidó világkongresszus azon petícióját, amelyet az ausztriai zsidók ügyében a Népszövetséghez intézett. Az értekezlet melegen üdvözölte az amerikai kormány kezdeményezését, az osztrák zsidók érdekében. A munkásvezetők ezenkívül határozati javaslatot fogadtak el, amelyben szabad bevándorlást követelnek Palesztinába az ország befogadóképességének megfelelően.

— ZSIDÓT Tüntetett ki 'A' BELGRÁDI NÉMET KÖVET. (Belgrad). A belgrádi német követség a napokban nagyszabású bankettet rendezett a jugoszláv újságírók tiszteletére. A bankett keretében von Hehren követ a német birodalmi kormány nevében magas kitüntetésekkel osztott ki. Így az Avala sajtóügynökség igazgatóját, Manojlo Ozerovic-ot, a német Sas-rend másodosztályával tüntette ki. Ozerovic fia a belgrádi zsidó hitközség egykori elnökének, Avram Ozerovicnak, aki röviddel ezelőtt hunyt el. A kitüntetés jugoszláviai zsidó körökben élénk feltűnést keltett.

Foglalja le idejében kabinját,
valamelyik egyéni

Palesztinai

kirándulásra,
amelyeket a husvéti szünidők
alatt rendez a

ZION-LLOYD

București. Calea Victoriei 33. Tel: 36913

Erdélyi képviselők:

Kirsch Tibor Oradea, Nicolae Iorga u. 21.

Dr Neumann Vilmos Cluj, Berthelott u. 12

Fuchs Marcel Satu-Mare, Nic. Filipescu u. 21

Kérjen prospektusokat!

— 80.000 fontot gyűjtöttek eddig Londonban az osztrák zsidóság segélyezésére. (London.) Csütörtökön jelent meg az egyesült zsidó segélyszervezetek bizottságának első felhívása az osztrák zsidóság felsegélyezésének érdekében. A felhívással egyidejűleg kezdetét vette a nagyszabású gyűjtési akció, amelynek eredményeképpen rövid néhány nap alatt 80.000 fontot jegyeztek le.

— **Ügyvédi hír.** Löwenstein Rezső ügyvédi irodáját Oradeán a str. Tache Ionescu 30. sz. alatt megnyitotta. Telefon 5-46.

— **Zogu albán királyt bejegyzik a K.K.L. aranykönyvébe.** (Tirana). Az albán zsidó hitközségek elhatározták, hogy I. Zogu albán király nevét, Apponyi grófnővel kötendő esküvéje alkalmával beírják a Zsidó Nemzeti Alap aranykönyvébe.

— **Kilengések a varsói technikumon.** (Varsó). A nemzeti demokrata diákok bombát dobtak a felső technikai zsidó diákok otthonára. A robbanás óriási kárt okozott. A technikai iskola rajztermében záptojást dobta az antiszemita diákok a zsidó hallgatók közzé. Az ITA többek között beszámol arról is, hogy Lodzban két zsidó járókelőt, Grossbardot és Zatkievitzet súlyosan megsebesítettek a huligánok. Mindkettőt kórházba szállították.

— **Az oradeai Mizrahi szervezet égíse** alatt működő Poale Hamizrahi, nemzeti alapon álló vallásos zsidó ifjusága évek óta bevezette, hogy Peszach előtt nagyobb segélyt oszt szét az inségben levő szegények között. Az idén a fokozott nyomor erősebb akcióra készítette a lelkes ifjusági tábort és e héten, vasárnaptól kezdve többszáz szegény ember kapott támogatást, hogy az ünnepre szükségleteit fedezhesse. A nemes munkát végző szervezet megérdemli a nagyközönség támogatását, annál is inkább, mivel ha bármelyik hozzájáruló tag részéről felhívják a figyelmet a szükséges támogatásra, a szervezet vezetősége azokat minden esetben honorálja.

— **42 ÉV ÓTA** fennálló jól bevezetett butoráruház, saját asztalosműhellyel, vidéki városban, egyedül álló saját házzal, vagy anélkül, nyugalomba vonulás miatt azonnal eladó. Az áru esetleg 2-3 részletben is fizethető. Cim a kiadóban.

Látogassa meg szőnyegkiállításunkat
új helyiségünkben
Str. Ep. Ciorogariu 4.

Szebbnél szebb perzsaszőnyegek, bel-és külföldi fonalak. — Szőnyeg javítások. — Allandó tanfolyam

„ORIENT”

Schulhof Emilné, Oradea, Strada Ep. Ciorogariu No. 4. Telefon 1004.

— **GAVRILO JUGOSZLAV PATRIARCHA LEVELE ISAK ALKALAY GRAND-RABBIHOZ.** (Belgrád). A szerb egyházak most megválasztott legmagasabb méltósága, Gavriilo patriarcha levelet intézett dr Isak Alkalayhoz, Jugoszlávia grandrabbiájához. A patriarcha levele így szól: „Kötelességünknek tartjuk, hogy szívből jövő üdvözlésükért és jókívánságukért, amelyet Ön egyházközössége nevében, mint annak nagy Vezére, megválasztásunk alkalmából hozzánk intézett, köszönetet mondjunk. Kérjük a Mindenhatót, hogy szent áldását terjessze ki reánk és adjon erőt, hogy a hívők seregét az Ő akarata szerint vezethessük a szeretet utjain és hirdethessük a testvéri egyetértést hazánk fiai között. Fogadja főrabbi ur Ön és egyházközösségének összes fiai szívből jövő köszönetemet és legbensőbb tiszteletem kifejezését. Gavriilo Patriarcha”.

— **EGY ZSIDÓ AZ EGYPTOMI PARLAMENTBEN.** (Kairó). Első ízben történt meg Egyiptom történetében, hogy az egyiptomi képviselőházba zsidó parlamentert választottak be. A legutóbbi képviselőválasztáson Renaih Cataway Bey mint független-párti képviselő lépett fel Komombo kerületben, Cataway Bey megválasztását támogatta a jelenlegi kormány is, tekintettel arra, hogy a képviselő ellenfele az ellenzéki Wafd-pártnak. Renaih Cataway bey, a röviddel ezelőtt elhunyt milliomos Cataway Pasa fia.

Az ardeali zsidók találkozóhelye!

BERKOVITSNÉ

(Oradeáról)

orth. kóser étterme

(a baia-marei rabbi hechsere)

BUCUREȘTI,

Sir. Lipsicani 7.

Telefon: 462-91

Sooec hátamögött. Postavámmal szemben!
Elsőrangú erdélyi konyha!

— **A BÉCSI ZSIDÓSÁG VEZETŐIT** INTERNALOTABORBA ZARJÁK. (Bécs). A „Schwarze Korps” című berlini lap, az S. A. hivatalos orgánuma legutóbbi számában éles támadást intéz dr Desider Friedmann, a bécsi zsidó hitközség eddigi elnöke és dr Oscar Grünbaum, az ausztriai cionista szervezet elnöke ellen, akiket azzal a váddal tartóztattak le, hogy a „Schuschnigg-rezsimek támogatók”. Az S. S. lap ezen cikkét az összes bécsi lapok is átvették. Bécsi zsidó körökben attól tartanak, hogy dr Friedmann és dr Grünbaum ellen a nemzeti szocialista párthatóságok fogják lefolytatni az eljárást. Nyugtalanító körülménynek tartják, hogy a két zsidó vezetőférfiut a rendőrség fogdájából ideiglenesen S. A.-börtönbe szállították át, amit „előszobának” tekintenek a salzburgi koncentrációs táborhoz. Ugyanekkor eredményesen haladnak azok a tárgyalások, amelyek a zsidó hitközség vezetői és a hatóságok között folynak, a hitközségi intézmények és hivatalok újra megnyitása érdekében. Hír szerint rövidesen újra megnyílik a zsidó negyedben levő nagy iskola, amelyet ma S. A. osztagok tartanak megszállva. Ezenkívül az elhozott pénzekből 35 ezer shillinget fog visszakapni a hitközség a Rotschild-kórház és a zsidó aggokháza alkalmazottainak hátralekos fizetéseire, ezenkívül pedig visszakapják az első napokban elkobzott hitközségi vagyontárgyakat is.

— **TÜCHTIGER** ש"ב מרמז וב"ה בעיניו, welcher gute תכלית besitzt, mit kleiner Familie, Rumänischer bürger, sucht wasfür eine Stelle immer, eventuelle auch משנה ומש"ב bei einer Gemeinde. Abtretung vergütig. Adresse: Szober sakter, Tămășeu, jud. Bihor.

Megnyilt az új világvárosi

SAVOY-szálló

TIMIȘOARAN
a város szívében.

Utazóknak legmesszebbmenő kedvezmény
Saját autóbusz minden vonatnál.

TELEFON: 8-40.

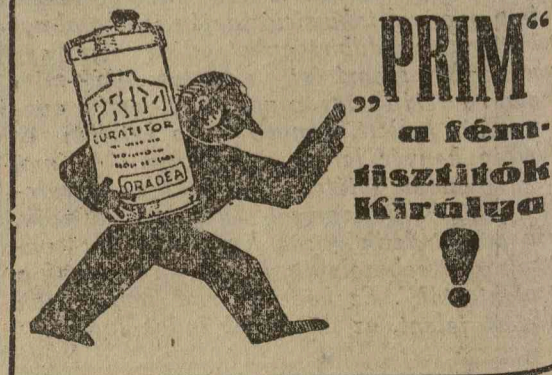
— **A mizrachi és az Agudasz Jiszroel vezetőinek párisi tanácskozásai.** (Páris.) Párisban a napokban tanácskozásra gyűltek össze a Aguda és Mizrahi világszervezet megbízottai, hogy tárgyalásokat folytassanak a két világszervezet együttműködéséről. A megbeszéléseken résztvettek a Mizrahi részéről Rabbi Meir Berlin, Rabbi Z. Gold, Rabbi Samuel Brod és H. Saragai, míg az Agudas részéről Jakob Rosenheim, Rab Blau, dr Brenner és dr Bermann. A tanácskozások során elfogadtak néhány olyan javaslatot, ameynelk alapján a Mizrahi és az Aguda további együttműködése lehetővé válik. Természetes, hogy ezen határozatok mindkét szervezet executívájának jóváhagyásától vannak függővé téve.

— **Az ausztráliai kormány korlátozza az emigráns bevándorlást.** (Melbourn.) Az a hír, hogy a bécsi ausztráliai követségen 6000 osztrák zsidó iratkozott fel a kivándorlásra, nagy nyugtalanságot keltett Ausztráliában. Lyons, Ausztrália miniszterelnöke azonnal nyilatkozott a sajtó képviselőinek és kijelentette, hogy a kormány egyáltalán nem gondol arra, hogy korlátlan emigráns bevándorlást engedélyezzen.

— **Zsidó állam Délkaliforniában?** „Jüdische Forum” a címe annak a folyóiratnak, amely aláírásokat gyűjt most egy petícióhoz, amit Roosewelt elnöknek akarnak átnyújtani. Arra kéri az elnököt, interválnjon a mexikói kormánynál annak érdekében, hogy járuljon hozzá zsidó nemzeti otthon létesítéséhez Dél-Kaliforniában, amely azután „zsidó államként autonóm közigazgatásként Mexikóhoz kapcsolódna: a zsidó állam sértetlenségét pedig a pánamerikai államok garantálják”. Az amerikai lap hangoztatja, hogy Dél-Kalifornia teljesen kiaknázatlan ország még, amely csak arra vár, hogy jöjjön egy nép, mint a zsidó és megművelje a földjét”. Azt is hozzáfűzi, hogy Dél-Kalifornia hatszor akkora, mint Palesztina és mindössze 100.000 lakosa van. Az éghajlatot is „kedvezőnek” mondja az aláírásokat gyűjtő lap.

— **45 év óta fennálló jól bevezetett cipő és férdívatüzet, nyugalombavonulás miatt azonnal eladó.** Cim a kiadóban.

— **Kiutasítottak egy német ujságíró** Németországból. (Berlin). Hivatalosan közlik, hogy Ivan Kohn külföldi ujságíró kiutasították Németországból, mivel állítólag ő közölte a Páris Soir-ral azt a hírt, hogy Schuschnigg kancellár megőrült.

Lássuk a szövetséges államok zsidóságát!

A jugoszláviai zsidóság multja és jelenje

Ismérjük meg a szomszédországok zsidóságát. Néha egy-egy újság közöl röpké híreket egyes országok zsidóságáról. Illetőleg szabatosabban: azon országok zsidóságáról egy-két sorban emlékezik meg, ahol egyenjogú polgárok az ország többségi lakosságával. Viszont kolumnás cikkeket közölnek akkor egy ország zsidóságáról, amikor „neila” felé megy sorsuk. Az osztrák zsidóság tragédiájáról még a világlapok is hatalmas cikkeket közölnek egymásután, míg például a jugoszláviai 70.000 főnyi zsidóságról alig hallunk valamit. Addig jó, amíg nem beszélnek rólunk, de legalább mi zsidó sajtó írjunk egyszer-egyszer viszonylagosan jól is.

LÁSSUK A TÖRTÉNELEM LAPJAIT

A jugoszláv királyságban háromféle szláv nép lakik. Szerbek, horvátok és szlovének, (SHS). Tizenkétmillió lakosa van, ebből a legújabb népszámlálás adatai szerint 70.000 zsidó lakik (1921-ben hivatalosan 64.159). Ősrégi idők óta laktak ezen a területen zsidók. Már a rómaiak idejében laktak Illýriában zsidók. *Spalato — a mai Split — mellett történtek nagyfontosságú ásatások, ahol Fran Bulic nevű tudós egy nagy kereskedelmi gócpont nyomait ásta ki és itt egy zsidó temető nyomait is megtalálta, amely a III. századból származik. A jugoszláv Akadémia elnöke: Vladimir Mazuranic korábbi kutatók nyomán kimutatta, hogy Chasdj ibn Schaprut levelét, amelyet a kazárok királyához intézett, Kresimir horvát király követői kapták kézhez. Johannes Kimanos bizánci író is említést tett egy „halisszák” nevű zsidónak áttért törzsről. A Dalmáciában kimutatható zsidó helység- és személynevek, valamint különböző népmondák azt bizonyítják, hogy a zsidó népszokásokat és hagyományokat ápoló „bogumil” szekta is létezett ott, — akárcsak Bulgáriában — amelyből arra lehet következtetni, hogy egyes szláv törzsek áttértek egykor a zsidósághoz.*

Zágrábban bizonyos iratokat találtak, amelyekből arra lehet következtetni, hogy már a XIII. században is volt zsidó hitközség és a környéken is laktak zsidók, ami azt jelenti, hogy részben azoknak a prozelitáknak voltak utódai, akik ott laktak.

Szlovéniában már a XII. században is voltak zsidók. Valvasor írásai szerint Laibachban — most Ljubljana — 1215-ban a tüzvész által elpusztított zsinagógát újra felépítették. A legfőbb hitközség Maribor volt (Marburg). Ott már akkoriban volt zsidónegyed, önálló templommal, ahol voltak zsidó bírák is és zsidómesterek, akiknek tevékenysége a szomszédos területre is kiterjedt. Marburgban híres rabbik voltak, mint Amsel Marburg és Isak

Isserlein (1427—1455). Ismert nagyság volt Izsák Zarfatti is, aki 1470 és 80 között híres körlevelet intézett a németországi és ausztriai zsidókhoz, amelyben felszólította őket, hogy vándoroljanak ki Törökországba. Szlovénia zsidósága nagyrészt földmiveléssel foglalkozott, azonkívül bor és lókereskedéssel. A nemességgel és a lakosság többi részével is jó viszonyt tartottak fenn. Csak a kereskedelmet folytató városiak voltak irántuk rosszakarattal. Mint Európa többi részében, itt is rákerült a sor a zsidók kiűzésére. És pedig 1496-ban Stájerországba, 1519-ben Karintiából. A kivándorlók egyrésze Burgenlandba költözött, ahonnan Hitler uralma 1938-ban akarja újra kiűzni őket. De nagyrésze ezeknek a szlovéniai zsidóknak a XIX. század elején visszaköltözött Zágrádba, Varasdába és Kroácia többi városaiba. A marburgi zsidók közül sokan Olaszországba is vándoroltak, ahol a Murguro nevet vették fel, a többiek Morvaországba és még Galiciába is telepedtek le. A szlovén zsidóság eltűnésével egyidejűleg a zágrábi zsidó hitközség is eltűnt egyidőre a föld színéről. Dalmácia gyönyörű tengerparti vidékén csak két község zsidóságáról lehet tudni, hogy ősrégi. Az egyik: a spalatói, a másik a raguzai (most Dubrovniknak hívják). Ezek már a régi rómaiak idejéből maradtak, mind a mai napig.

A MAI HELYZET

Legközelebb folytatni fogjuk a jugoszláviai zsidóság történetét, de úgy véljük, hogy amikor visszamegyünk évezredekkel a multba, akkor egyidejűleg a jelen is ismernünk kell. A jelenben kétségtelenül kihatással van a jugoszláviai zsidókra az, hogy tőszomszédságába került a legnagyobb ellenségünknek, a harmadik birodalomnak. De ez a nyomás kétféle okból nem érezhető, egyrészt, mert a szerb és szlovén nép nem antiszemitizmus. Másrészt a kormány maga is elítéli a zsidógyűlöletet. Alig néhány nappal ezelőtt nyilatkozott Todorovits belgrádi alpolgármester és kétórás beszédet tartott egy gyűlésen, amelyen részletesen ismertette a kormánypárt álláspontját a zsidósággal kapcsolatban. Méltatta azt a hősi szerepet, amelyet a jugoszláviai zsidók játszottak a világháború folyamán és kizárt eset, hogy ezt a jugoszláv nép bármiféleképpen hálátlansággal honorálná. A jugoszláv zsidóság biztos lehet abban, hogy semmiféle joghátrányban nem szenvedhet és mindenkor teljesjogu tagja lesz az ország társadalmának.

BEFELGATÉS DR. ALKALAY
GRANDRABBIVAL

Egy zsidó újságíró felkereste a napokban dr. Alkalay Izsák főrabbit, aki a jugoszláv zsidóság

grandrabbija. Ősei Spanyolországba valók Alkalából. Innen van neve is. Ukapja szentéletű rabbi volt Szófia mellett. Matuzsálemi kort ért el és amint a grandrabbi elmondja, egyszer este a templomba ment. Tél volt, Dubnicán — Szófia mellett — sürrün esett a hó és a rabbi Ábrahám nem tért többé haza. Mintha a szállongó hópihéek helyett ment volna a felhők közé...

Ennek a rabbi Ábrahámnak fia Boszniába került és ennek leszármazottja a grandrabbi.

ÉLETE FOLYÁSA

Pontosan harminc évvel ezelőtt került Belgrádba. Azóta a jugoszláv főváros papja. 1908-ban választották meg helyettes rabbinak. Akkor is nősült. 1911-ben lett grand-rabbija Szerbiának. Igen nagy ünnepek között iktatták be. Jelen volt Pasics is, a legendáshírű miniszterelnök.

A Balkán háboruban a csatatereken küzdő szerb csapatokhoz került és együtt járta velük a harcmezőket. Gyakran süvített el füle mellett éks golyó. Ott volt Skoplje bevételénél is. A balkán háború után azt a missziót kapta, hogy hozza rendbe a törököktől meghódított területeken a zsidó hitközségeket. Beutazta az elhódított városokat.

BARÁTSÁGA PÉTER KIRALLYAL

A szép őszszakállu főrabbi szemei felvillannak, amikor a királyokkal való barátságáról beszél. Szemeiből mintha Andalusia örök kék ége fénylene. Kezeit összekulcsolja és a kék erek szántják keresztül finom fehér bőrét. A következőket mondja:

— *Petár király nemes uralkodó volt. Vérévé vált a demokrácia. Járt a zsidó templomba is és ott volt a nagy zsinagóga alapkövetésénél is. Egy katonai parádé alkalmával ismerkedtem meg vele. A bevonuló ujoncok eskütétele nálunk mindenkor nagy ünneppel járt. Engem, a zsidó papot ennél az ünnepnél ugyanaz a szerep illetett meg, mint a görög-keleti archimandritát, vagy a katolikus püspököt. Amikor én föleskettem néhány zsidó katonát — akkor két és félmillió lakosa volt a kis Szerbiának és 6000 zsidó lakosa — szólt a zene és lengették a zászlókat. Lelkes beszédet intéztem a katonákhoz és beszédem a királynak és trónörökösnek is feltűnt. Odajöttek hozzám és a felség kívánságára a hadügyminiszter elkérte tőlem beszédem szövegét. Ez az egyetlen beszéd jelent meg a szerb hadsereg hivatalos lapjában. Azután udvari ebédem már meg lettem hívva és a legelőkelőbb állami funkcionáriusok között ültem. A király szívébe zárt. Egymásután kaptam a legszebb kitüntéseket. Gyakori vendége lettem a konaknak.*

VAN-E ZSIDÓGYŰLŐLET JUGOSZLÁVIÁBAN?

— *Itt nálunk nincsen zsidógyűlés. A szerbek és zsidók évszázadok óta meleg és meghitt barátságban élnek egymással és ezt a meleg barátságot a legideálisabb magaslatra emelték a dicső uralkodók. Petár és a tragikus halált halt Sándor király. Igazi barátai voltak a zsidóknak, nagy uralkodók, minden zsidó kell áldja emléküket.*

Elgondolkozva fejezi be a beszélgetést a grandrabbi. Még megemlíti, hogy felesége magyarországi asszony. Schäffer Vilmos tokaji, majd bécsi nagyvágó leánya. Romantikus körülmények között ismerkedtek meg. Alkalay Bécsben tanult és Schäfferéknél lakott. A két fiatal lélek megszerette egymást. Amikor helyettes rabbi lett Belgrádban, akkor tartották meg az esküvőt. A grandrabbi feleségének családja Budapesten él. Egyetlen leányuk van, aki filozófer.

Most, hogy megszűnt szenátusi tagsága, különös szeretettel tekintenek rá a jugoszláv zsidók. Akát szívébe zárt az ottani zsidóság. Királyok barátja a kiváló grandrabbi, aki méltóan reprezentálja az általános emberi jogokat élvező jugoszláv zsidóságot. Remélhetőleg rövidesen újra tagja lesz a szenátusnak és továbbra is minden irányban védeni fogja a hetvenezer főnyi délszláv állambeli zsidóság érdekeit, kifelé és befelé egyaránt.

A szerbiai zsidók történelméről majd legközelebb.

Sighet — a nyomor Caprija

Jelentés egy ardeali zsidóváros pészachelőtti hangulatáról

— A „Népünk” eredeti riportja. —

Ha van egy városnév, amelynek „mellezongéje” van, akkor elismerhetjük minden fentartás nélkül, hogy Sighet első helyen áll. Ha lekottáznánk azokat a hangsúlyozásokat, amelyeket ezzel kapcsolatosan hallottunk, akkor egy szimfóniát lehetne írni, olyan zeneművet, amelynek legfőbb motívuma: a nyomor volna. Sighet nem a rossz emberek és nem a „tanuk” városa, sem a csalárd bukásoké, sem a „darizó mangároké”, hogy ezzel a klasszikus Festetics jelszóval éljünk. Sighet, az Izaparti Maramures-megyei székhely, jól választotta nevét, rátapintott lényegére már a régi világban is. Sziget volt már régen, de nem Capri, hanem egy „ellencapri,” a boldogság szigete helyett a nyomor infernója. Sighet nem rossz, illetőleg nem rosszabb, mint a többi város. Zsidói inkább pechesek, hogy egy terméketlen vidék „emporiumába” kerültek, amikor megkezdtek a „szivárgást”, illetőleg települést évszázadokkal ezelőtt.

Higyük el, mert tapasztalatból tudjuk, hogy a sighet-i zsidó rendes, sőt sokszor rendezesebb, amellet szolidárisabb és testvéri együttérzésben is erősebben érzi, mint más város zsidósága. Csak nagyon sokan vannak a lehetőségek dimenzióhoz képest. Sokan és ami ennél sokkal nagyobb baj és nehezen orvosolható: szegények is. Vallásos és szapora zsidóság lakja ezt a várost a gyönyörű hegyek alján és a szegény ember nehezebben tud „pontos” lenni, mint a gazdag és ami a gazdagnak szabad, az tilos a szegénynek. Ha egy bucu-resti-i vagy budapesti „asszimiláns” zsidó bankház vagy nagykereskedés nem fizet, akkor motívum a „viszonyok”, ha egy kis sighet-i mellékuccai szatócs bement a nemfizeték-et, akkor azt mondják: ez „szighet”... de nem a boldogság szigete, nem Capri, nem Ceylon, hanem csak egyszerűbb Sighet... Pedig nincs igazuk, akik ezt mondják.

A nyomor pészach előtt.

A szegénységről nemcsak azt mondják, hogy „link”, hanem azt is, hogy piszkos. Hát az bizonyos, ahol nyolc gyerek szipákol egy földes szobában, ahol nincsen háztartási alkalmazott, kettő, vagy három, hanem egy sem, ahol az asszony szül, főz, süt és gyermeket nevel, néha még pénzt is kell keresen, ott nem lehet ujjongani Hygiea védszentjének. De, amikor jön a „pészach”, akkor megváltozik a helyzet. Kikerülnek a téli holmik a szegényes udvarokra és indul a surolás, a tisztálkodás, uralkodni kezd a higiénia, amely szegény csak azért érzi néha száműzötten magát: mert szegény. Szegény, de vallásos. Tudást, hitet, vallást, okos fejet rengeteget exportált már Sighet. Aki utazik a világban, sokszor rádöbben arra, hogy nincsen helye a világnak, ahol ne volna egy-egy „nagykövete” Sighetnek, ha nem is követ, de kereskedő, intellektuel, vagy csak az, aki otthon „luftmensch” volt. Pészach előtt folyik a nagytakarítás. A nyomor szagát a tisztaság parfümje váltja fel.

Ebben az évben sok látogatója volt a sighet-i zsidóságnak. Az ország minden részéből jöttek látogatók, de nem úgy, mint a nagyünnepek idején, a „kéverek”-hez, hanem állampolgársági iratokért. Iratok, iratok, születési bizonyítványok, egyéb okmányok és valljuk be, hogy eddig ezekre

nem nagy súlyt helyeztek zsidó testvéreink Sighet városában. Különösen eddig volt nehez ezek beszerzése az adó miatt. A sok szegény ember nem fizetett már a régi „békivilágban” sem adót, nem azért, mert nem akart, hanem mert nem tudott. Nem volt miből...

Ha már erről írunk, akkor nem szabad elfeledkeznünk arról sem, hogy 9100 személy szerepel a sighet-i állampolgársági névjegyzékben, közel 5000 családfő. Ahogy mondják, dacára a tisztviselők szorgalmának, április 12-ig, plussz husz nap, amit a törvény megenged, nem elegendő arra, hogy mindent elkészíthessenek. Sok-sok család hozzá sem kezdett az állampolgárság megszerzéséhez, mert egy banijuk sem volt. A nemoptálás 125 lejbe került, illetőségi bizonyítvány újabb néhány száz lejbe, nem is szólva az adókról, amelyet ki kellett fizetni. A segélyek kimerültek és sokan igazságtalanul kimaradnak az állampolgárságból. Sokan nem kötöttek régebben polgári házasságot, hanem a gyermekeket a feleségük nevére matriculáltak. Azután megkötötték a házasságot, mire a többi gyerekek más nevet kaptak. Így nagy a zűrzavar.

Varju a toronyórán.

Vannak bizonyos apró kis jelenségek, amelyek itt, a „boldogság szigetén” sem mulnak el nyomtalanul. Így például az a varju-eset, amelyről sokat beszéltek mostanában a városban. Egy nem regénybeli, mint azt Csathó Kálmán egy régi, „Varju a toronyórán” című művében megírta, hanem valódi varju felszállott a sighet-i rutén templom tornyára és ott egy hézagba beleszorult a lába. Sokáig vergődött ott, csapdosott szárnyaival, de reménytelen volt helyzete. És akkor a városi hatóság kirendelte a tűzoltóságot és az egyik tűzoltó élete kockáztatásával megmentette a varjút. Annak a madárfajtának egyik tagját, amely kártékony és sokszor átka a gyümölcsfáknak, vetésnek, réme a kukoricának és a kis csirkéknek. De az emberi szív megmozdult és ez mintha szimbóluma lett volna annak, hogy a sighet-i zsidóknak nincs okuk a csüggedésre, míg egy egész város apparátusát megmozdítja egy varjuláb kimentésére, addig nem lehetünk borulatók, addig híhetünk abban, hogy egy állampolgársági binárba szorult zsidó lábát is kiségití majd az emberi szolidaritás és barátság.

A rituális vágás

terén nagy volt az ijedelem a sighet-i zsidóság körében, holott erre nem volt sok okuk. Részben azért, mert a szegény családok száza sohasem jutnak ahhoz, csak szombaton, hogy húst egyenek, mert őket a gazdasági körülmények már régen arra kényszerítették, hogy kukorica-málét egyenek. A sighet-i humor különben már régen megállapította, hogy a mai izgalmas időkben sokkal egészségesebb, ha hústalan na-

pokat tartanak a zsidók, mert akkor nem következik be az érzelmeszesedés. Csak sok hagymát enni, mert az jó és erről nehezebben lehetne lemondani sighet-i testvéreinket.

A Kereskedelmi Csarnok esete.

Tizenöt évvel ezelőtt alakult Sigheten egy Kereskedelmi Csarnok. A tagok nagyrésze (mondjuk 99%-a zsidó), de a vendéglős, csarnoki helyiségek rendbentartója, egy református nyugdíjas vasutas, aki különben is 3000 lej nyugdíjat kap. Tekintettel arra, hogy deficités a Csarnok költségvetése, amelynek kapcsán a gondnok iránt is panaszkodtak merültek fel, azt ajánlotta egy választmányi tag, hogy hirdessenek pályázatot az állásra, mert esetleg egy zsidó tudna elhelyezkedni. A tizenegy választmányi tag közül tizenegy volt zsidó, de azért az egyik tag felállt és azt mondta, hogy ma nem olyan világot élünk, hogy egy nemzsidóval szemben egy zsidónak adhassunk kenyeret. Mondta ezt Sigheten, ahol a „változott viszonyok” mellett legálább ötven olyan rendes zsidó akadna, aki elvállalná boldog örömmel ezt az állást. De ez a gettómentális az, amely inkább jellemző a zsidó felfogásra, mint a szakáll vagy a pájész. Most, amikor mindenfelől az a hír érkezik felénk, hogy a zsidóknak el kell hagyni eddigi posztjaikat, akkor egy zsidó vállalkozás gondnoka helyébe — aki különben is rendes nyugdíjat élvez és konsolidált viszonyok között él — nem lehet egy zsidót tenni. Ez is egyik oka: a sighet-i nyomornak. Egymást nem támogatják úgy a zsidók, ahogy ezt az antiszemita közvélemény hiszi. Sőt, egyáltalán nincsen összetartás. Sem Sigheten, sem másutt. Csak legfeljebb éhen halni nem hagyják egyik zsidó a másikat. De a keresztény társadalom hagyja? Az sem rosszabb ezen a téren. Sőt, ha szabad kimondanunk jobb is.

Ingyen pászka.

Adtak ugyan ingyen pászkat is sokat Sigheten is, másutt is, de ezt sem a jószívű hanem a tételes vallási törvények írják elő. Csak az ön maga lelkiismeretének megnyugtatósára kell az ingyen-pászka, nem pedig azért, mert a szegénynek jól kell lakni.

Végeredményben a sighet-i pészach előtti napok olyanok voltak, mint mindenfelől, ahol sok zsidó lakik egy tömegben. Már nem irigylik a bécsi Rotschildot sem, aki most más szintén „nebbich”. Nem irigylik a varjút sem a toronytetején, sem azokat, akik nem tudták állampolgársági irataikat megszerezni. Bár legtöbbször — minden ellenkező hírek dacára — benszülöttek és udvariasan segítettek őket a hatóságok az iratok beszerzésében.

Sighet nagy zsidó centrum és a változó viszonyokat legjobban az jellemzi, hogy nincsenek olyan világraszóló „machlojkék”, mint valaha voltak, hanem meghunyászkodóan élnek a maguk életét kifelé és befelé egyaránt azok huszegynéhányezren, akik ott születtek, élnek és ha lehetne, akkor egyrésztük legalább Palesztinában szeretné örök álomra hajtani fejét.

A sighet-i reménytelenség biztató szimbóluma az a varju, amelyet egy bátor tűzoltó lehozott a toronyról. Ha a kártékony varjúnak ilyen jó, akkor a hasznos zsidónak nem lehet rosszabb...

Hackmayer ur szabóság és férfi divatüzletbe **SZÖVET** ujdonságok
az angol- és belföldi **SZÖVET** valamint
legszébb férfidivat különlegességek megérkeztek

CEHOSLOVACA R. T.

Lerakat: CLUJ, Str. J. G. Duca No. 3.

Férfi-, női- és gyermek-ruhák
1938. tavaszi és nyári divat-ujdonságok

Gazdag választék!

Elsőrangú gyártmány!

Eredeti gyári árak!

CEHOSLOVACA R. T.

Az ország vezető konfekcióáruháza

Kérje gazdag tartalmu ingyenes „CEHO 1938” divatlapunkat

Sorozatos merényletek Palesztinában

A haifai katonai titkosrendőrség szolgálatában álló Nicolae Fares autójának soffőrjét: Abraham Mizrachit, akit arab terrorbandák magukkal hurcoltak és meggyilkoltak, Safed közelében átlőtt fejével találták meg. Abraham Mizrachit egy a zsidósághoz áttért mohamedán volt. Egy arab terrorista, akit Fares meggyilkolása előtt revolverével megsebesített, meghalt a rendőrségi kórházban. — Jehuda Migdali 46 éves zsidó őrt Haifa közelében orvul lelőttek. — Brueder Erwin és Richard Traube németországi zsidó fiatalembereket a Skopus hegyen holtan találták meg. Mindkettőt revolverrel lötték agyon. — Athlit közelében az országúton egy 12 tagból álló fegyveres arab banda megtámadott három autót és mintegy 60 lövést adtak le rájuk. Junis Jaber arab soffőr egy golyótól találva azonnal meghalt, míg Filip Lieber zsidó soffőr és dr. Zlocisti Teodor zsidó orvos könnyebb sérüléseket szenvedtek. — Ugyanezen az útvonalon pár nappal később megismétlődött a támadás. Több zsidó utas súlyosabban megsebesült. — Egy száz tagból álló arab terrorbanda megtámadta az Alonim kvucát. A rendőrség gyorsan a helyszínre sietett és több arabot letartóztatott. — Abdul Kader arab rendőrt Tulkarem közelében egy arab banda megölte. — A hebroni országúton egy 15 tagú arab rablóbanda sorozatos utonállást követett el. A terroristák feltartóztattak két arab autóbust és egy postakocsit és mintegy 50 fontot raboltak el az utasoktól, majd pedig a postakocsit felgyújtották. A rendőrség megérkezésekor a terroristák a hegyekbe menekültek. — A rendőrség üldözöbe vette őket és két arabot halálra sebesítettek. Egy másikat elfogtak és megmotoszása során 21 fontot találtak nála. Ez is súlyosan megsebesült az üldözés alkalmával és röviddel fogságba vetése után kiszervekedett. — A Jokneam zsidó telepére mintegy negyven lövést adtak le éjszaka folyamán. Mindazonáltal senki sem sebesült meg. A haifai Hadar-Hakarmel negyedben egy gyarmatáru üzletben bombát találtak. Ugyanebben az időben az üzlet előtt egy arab bombát dobott el, amely szerencsére nem explodált. — Az iraki olajvezetéket Emekben megromgálták és felgyújtották. — A Lydda—Jeruzsálem és a Lydda—Haifa—Jeruzsálem-i vasútvonalon többszörös támadást intéztek a vonatok ellen. — Tibériás mellett és Nazareth közelében az országúton ugyancsak megismételt támadások történtek a közlekedő autók ellen. Megtámadtak továbbá Reisel Nakula közelében egy rendőrségi határőr-központot. Zsidó és arab autókra egyaránt lőttek. Arab terroristák most már szintiszta arab falvakat is megtámadnak és kirabolják a lakosságot. Egy ízben egy arab asszonyon erőszakot is követtek el. — A transjordániai arab légió hatalmas munició-raktárt foglalt le. 12 fegyver, 8000 golyó és 200 bomba volt

a csempész-szállítmányban. Több arabot letartóztattak. Az egyik arabnál 650 fontot találtak. — Tibériás közelében, a Kfar Minrien folytatott nyomozás során a rendőrség nagyobb mennyiségű fegyvert talált, valamint telefondrótok elvágásához szükséges szerszámokat. Hat arabot őrizetbe vettek. — A Haifa — Telaviv-i uton ezután minden járműt fegyveres rendőrautók kísérnek. — A zsidó sajtó megismétli azt a követelését, hogy a zsidó ifjúságot fegyverezze fel a kormány és adjanak fegyvert az összes zsidó soffőröknek is. — A kormány elhatározta, hogy a zsidó telepeket kártalanítja a megromgált ültetvényeikért. Minden egyes kitépelt fáért 300 mill-t fizet a kormány a kolóniáknak. — Weizman Chajim, aki a napokban érkezett vissza Palesztinába, feleségével és M. Schertokkal együtt látogatást tett a Hannuta kolónián és megcsodálták a fiatal zsidó kolónia bámulatos eredményeit. — A Jewish Agency statisztikája szerint 12 nagy zsidó ültetvényen ezidő szerint 11.560 zsidó és 5820 arab munkás dolgozik. — Dr. Herzog országos grandrabbi a jeruzsálemi lengyel konzulnak egy tiltakozó jegyzéket nyújtott át, a lengyel sejmben megszavazott rituális vágatási tilalom miatt. — Zichron Jakob kolónia közelében az arab terroristák meggyilkolták egy arabot. — Safedben ünnepléses tiszteletadás mellett temették el annak a négy zsidónak holttestét, akik az Akko-Safed-i útvonalon az arab támadásoknak estek áldozatul. A temetés során szívszagató jelenetek játszódtak le az áldozatok hozzátartozói részéről. A temetés tartama alatt az összes hivatalokban, üzemekben és üzletekben szünetelt a munka.

— Merényletet követtek el egy arab polgármester ellen. (Jeruzsálem). Ismeretlen egyének revolverrel megtámadták Nabluss polgármesterének gépkocsiját, amelyben maga a polgármester foglalt helyet. A polgármestert azzal vádolják, hogy az angolokkal barátkozik. Az autóban helyet foglalt még Nabluss kerületi biztosa és egy angol rendőrtiszt. Az autóban ülők és a támadók közötti harcban két bandita holtan maradt a helyszínen, míg három súlyosan megsebesült.

EGY HASZNOS RECEPT

Hogyan lehetséges egy olyan hajviz előállítása, mely a fehér és ősz hajnak visszaadja természetes színét?

Vegyünk egy 150 grammos tiszta üvegcskét, töltsünk bele 5 kanál felfőtt hideg vizet, 1 kanál fehér szeszt, vagy kölnivizet, 1 kávéskanál glicerint, majd őrítsünk belé egy doboz FLOROL-nak a tartalmát, azután rázzuk fel alaposan. Az így előállított szerrel azután naponként dörzsöljük be hajunkat különösen ott, ahol fehér foltok vannak. A fehér és ősz hajsálak eltűnnek és visszakapják régi, természetes színüket. Eltűnik a korpa is és megszűnteti a hajhullást.

Megmérgezhető-e a szervezet egyszerű ételekkel is?

Igen! Ha a gyomor nem emészt rendszeren, ha a máj nem működik rendszeren. Mert tudvalevő, hogy minden megevett étel emésztése alatt mérgező anyagok is választódnak ki, melyeket főként a máj és vese hivatott méregteleníteni. Ha ezek megbetegszenek, akkor a szervezetben állandóan egy abnormális mérleglerakódás képződik, salakok, savak, meszesedések formájában, melyek szervezetünkben később renkívüli rombolásokat idéznek elő.

A világhírű amerikai Gastro D. gyógyszer, mely ma már a gyomorbetegségek közkinésévé vált, főleg az emésztő szervekre bir rendkívül hatással, normális állapotot teremt és a már fennálló gyomor, máj, vese, epe és májbetegedéseknél a legkitünőbb eredményeket érték el vele.

Gastro D. kapható gyógyszerárakban és drogériákban, vagy postán megrendelhető 135 lej utánvét mellett Császár E. gyógyszerárában, București, Calea Victoriei 124.

— **Leérkezett a zsidó katonák husvéti szabadságolására vonatkozó rendelet.** (Cluj). Az Ortodox Zsidó Központi Irodához a napokban leérkezett a vezérkarnak 27794. sz. átírata, amely, mint az elmúlt esztendőben, ezidén is elrendeli a zsidó katonák husvéti szabadságolását. — Sibiu megyében a vasútépítkezésekhez beosztott zsidó katonák számára azonban a munka folytonossága miatt az illetékes parancsnokságok legjobb akarat mellett sem lehetett a husvét napokra szabadságot adni. Ellenben a katonák engedélyt kaptak rituális konyha felállítására. Az Ortodox Zsidó Központi Iroda ezután hívja fel az ottani zsidó katonák vagyontalan szüleit, hogy intervenáljanak hitközségeiknél és kérjenek pászkát vagy pénzt gyermekeik számára. Az adományok „Comunitatea Izraelita Ortodox Sefard, Sibiu” címre küldendők, megjelölve a küldeményben az érdekelt zsidó katonák neveit.

Az ardeali zsidóság legkedveltebb találkozó helye Bucureștiben

KATZ orth. kóser **restaurant**
București, str. Carol 32. I. emelet

— **„Palesztinai Egyesült Államok”.** (Jeruzsálem). A „Palestine Post” című lapban Bernhard Rosenblatt bíró javaslatot tesz arról, hogy a felosztási terv alapján „Egyesült Államokat” teremtsenek Palesztinában, úgy és az arab állam, valamint az angol mandatárius terület az amerikai „Egyesült Államok” mintájára egy-egy központi kormányzat alatt állanak, viszont közigazgatási tekintetben mind a három terület állami önállósággal rendelkezik. Kétségtelen a hadsereg és csak a belső rend fenntartására tartana fenn külön csendőrséget minden állam.

— **Mindenki Benamy: „Európától Ázsiáig” c. szenzációs könyvét olvassa. 2. kiadás. EPOCHA.**

Hét-ről-hétre

Mährisch-Ostrau (Csehszlovákia). — Az ostrauai kereskedelmi kamara új vezetőséget választott. A választást rendkívül heves választási harc előzte meg, amelynek eredményeként a dolgozók listája 676 szavazatot és 15 mandátumot, a fasiszták 279 szavazatot és 6 mandátumot, a németek 162 szavazatot és 3 mandátumot, a zsidó lista 495 szavazatot és 11 mandátumot kapott.

Jeruzsálem. — A palesztinai muzulmán tanács egyik tagja ellen merényletet követtek el. Arab körökben azt állítják, hogy ez csak figyelmeztetés mindazok számára, akik ebben a tanácsban dolgoznak és megegyezést keresnek az angol hatóságokkal. Ismeretes, hogy a főmufti elmenekülése után ezt a tanácsot átszervezték az angol hatóságok kivánságának megfelelően. — A telavivi városi tanács 1939. évre félmillió fontos költségvetést állított fel.

Genf. — Népszövetségi körökben rámutatnak arra, hogy bizonyos jogi nehézségekkel kell megküzdenie a Népszövetség titkárságának azzal a petícióval kapcsolatban, amelyet a zsidó kongresszuson nyújtott be az ausztriai zsidók jogfosztása és üldözöttsége ügyében. A petíciónál az a megszokott eljárás, hogy a petíciót, mielőtt a Népszövetség tanácsa elé terjesztenék, elküldik azon ország kormányának, amelyről a petíció szól, hogy az nyilatkozzék a felvetett kérdésben. Ribentropp német külügyminiszter azonban közölte a Népszövetség titkárságával, hogy Ausztriának Németországhoz való csatlósásával Ausztria megszűnt a Népszövetség tagja lenni. A Népszövetség titkárságának jogi ügyosztálya foglalkozik most a kérdéssel és lehetőséget keres arra nézve, hogy a Népszövetség legközelebbi ülészakán mégis tárgyalás alá vegye a zsidó világgongresszus petícióját.

Prága. — A Zsidó Távirati Iroda jelenti Prágából: „Sokat lehetne beszélni a zsidók martirologiájáról a szudéta-német területeken — ami egyes szudéta-német vezetők „belpolitikájá”-nak a műve és csak a zsidó mérsékletnek és tartózkodásnak tudható be, hogy sok tragikus eseményre a hallgatás takarója borul. A támadók azonban itt is előszeretettel követik az ismert példát, hogy „megtámadottaknak” játszik ki magukat. A szudéta-német „Presse-Blatte” című orgánumban cikk jelent meg „Zsidó bojkott-kísérlet a szudéta-németesség ellen” címmel. A cikket Heinlein prágai lapja, a „Die Zeit” és más szudéta-német lapok is átvették. A cikkben arról van szó, hogy „bizonyos” amerikai gazdasági körök háborúra készülnek. Hadat üzentek a Heinlein által megvalósított szudéta-német egységnek. Csökkentik a csehszlovákiai rendelkezéseket és bojkottot indítanak a szudéta-német vállalatok ellen”.

Bécs. — Dr. Joel Pollák rabbi, a Beth Jakob iskolák igazgatójához az első Hitler-napokon SS emberek jöttek és elkérték az iskola pénzállományát, amit 27 sillinget azonnal ki is szolgáltattak. Az összegről természetesen nem adtak semmiféle elismerést, ellenben arra kötelezték az igazgatót, hogy jöjjön és mossa le a járdát. Dr. Pollák tiltakozott ez ellen, elsősorban azért, mert szombat lévén, nem akarta megszegni a szent napot. Tanítványai, fiuk és leányok könyörögtek, hogy ők hajlandók ezt a munkát elvégezni, a legények azonban cinikus röhgés közepette ragaszkodtak ahhoz, hogy a tiszteltreméltó férfi végezze el ezt a munkát. Nem volt mit csinálni, dr. Pollák a Praterstrassen kiállott és mosta a falakat a járdát. Amikor arra jött egy német tiszt, abbahagyta. Odaállott a tiszt elé, bemutatkozott, közölte, hogy a háboruban kapitányi rangban tábori lelkész volt és megkérdezte tőle, összeegyeztethetőnek tartja-e a német nép méltóságával az ilyen eljárást. A tiszt udvariasan bocsánatot kért és felmentette a rabbit a kényszermunka alól. — Az Obere Donastrassen évtizedek óta fennáll a Schreiber Benjamin féle ortodox zsidó vendéglő. Azon a napon, mikor Hitler Bécsben volt, rendelet jelent meg, hogy az üzleteket délben kell zárni. Az árjaktól nem vették komolyan a zárórát, annál inkább a zsidóktól. Így történt, hogy tíz perccel 12 óra után, éppen amikor a vendéglő tulajdonosa le akarta huzni a helyiség redőnyeit, kampószerűs legények jelentek meg nála és azonnal letartóztatták a tulajdonost, az üzletet pedig nemcsak néhány órára, hanem végleg bezárták. — Egy zsidó textilcég, Duldner és Deutsch árja fiút alkalmazott tanoncának. A fiú az első időben rendesen viselkedett, később azonban, amikor Bécsben az antiszemita mozgalom nagyobb hullámokat vert, teljesen megváltozott a gyermek fegyelmé és a reá bízott pénzekkel nem tudott elszámolni. Ezt meg is bocsátották neki, de amikor árulópárra vetemedett, a cégtulajdonosok elhívták a fiu apját és békés úton figyelmeztették, hogy a fiut többé nem használhatják. Ez hónapokkal ezelőtt történt. Most SA emberek jelentek meg a cégnél, az üzletet lecsukták, a cég főnökeit pedig letartóztatták. Indoklás: a cég nem viselkedett szociálisan a fiu esetében. Iljába bizonyították a fiu híjosságát, semmit sem lehetett tenni ez ellen, mert a fiu apja — nemzeti szocialista.

— Olaszország megnehezíti a palesztinai kérdés békés likvidálását. A „Manchester Guardian” diplomáciai tudósítója hosszabb cikket közöl a Palesztináról lefolyt angol-olasz tárgyalásokról és a többek között a következőket írja: „A palesztinai kérdés egyik legnehezebb kérdése az angol-olasz tárgyalásoknak. Mindkét fél tisztában van Palesztina nagy stratégiai értékével és jelentőségével. Az olaszok mindenképpen ki akarják kapcsolni a Népszövetséget ennek a kérdésnek az eldöntésénél. Anglia viszont minden erőfeszítésével azon van, hogy rábírja Olaszországot Palesztina jövőbeni politikai státuszának elismerésére. Az olaszok ellenzik a zsidó állam tervét és nincs kizárva, hogy ígéretet tettek az araboknak, miszerint az Angliával folytatandó tárgyalásokon az arab álláspontot fogják képviselni”. — Az „Informazione Diplomatica” az olasz kormány hivatalos külügyi organuma ugyancsak cikket közöl a Palesztina-kérdésről az angol-olasz tárgyalások kapcsán. A lap szerint Olaszország ellenzi azt, hogy olyan értelemben bővítsék ki az elmúlt évben kötött uriemberi megállapodást, hogy abba a Palesztina-kérdést is bevonják. Mindenesetre — írja a lap — fennáll az a remény, hogy a tárgyalások során sikerülni fog ezt a kérdést is megoldani.

— Fényes családi ünnepség Szofer Emánuel tég-muresi főrabbi házában. Szofer Emánuel tég-muresi főrabbinak, az ardeali ortodox rabbikar általánosan ismert vezetőegységének családjában boldog ünnepség volt. Gizus leánya esküdtött örök hűséget Stern Méir, episcopia-bihorului zsidó tudásban igen képzett kereskedőnek. A tég-muresi ortodoxia ez alkalommal elhalmozta főrabbiját és a fiatal párt a szeretetnek minden jelével. A fényesen kivilágított szinagógában a község apraja-nagyja résztvevett az ünnepségen és a rabbilak ünnepségein is résztvettek, ahol szeretettel ünnepelték a kiváló főrabbit és családját.

— Keresek komoly cikk terjesztésére képviselőt privát vevők látogatására is. Megkereséseket „Rentábilis” jelige alatt a kiadóhivatal továbbítja.

— Tizenkétfélmillió lej gyűlt össze Londonban a Galil megváltására. (London). A Keren Kajemeth angliai szervezete nagyszabású bankettet rendezett az angol fővárosban, amelyen nem kevesebb mint 12.500 fontot vagyis több mint tizenkét és félmillió lejt gyűjtöttek össze Észak-Galilea földiének megváltására. A banketten dr. J. H. Herz, Nagy-Britannia főrabbija is beszédet tartott, kijelentvén, hogy Palesztina az egyetlen fénypont ma a zsidó életben. Még nem is oly régen — mondotta a főrabbi — azt reméltük, hogy egész Palesztina, Transzjordániával együtt, nemzeti otthona lesz a zsidó népnek. Nemcsak ez nem vált valóra, hanem most a maradék Palesztinát is fel akarják osztani. Egyetlen vigasz a mi számunkra az, a bámulatos teljesítmény és építőmunka, amit az utóbbi időben valósítottak meg a palesztinai zsidók.

— GEMORA, TAJSZFESZ, Chimis-Rasi, esetleg ivri tanítását kitűnő módszer szerint vállalom iskolában, vagy privát helyeken. Cimeket a kiadóba kérek.

Princ-féle zománcdények
„ROYAL” petrolgázifőzőgépek
Karnisok, vitrage-rudak
Alpaca evőeszközök stb.
Propaganda áruk!
STERN JOZSEF
„Fierăria-Centrală”
Piața Mihai Viteazul No. 2
Telefon: 8-92

RABBI AKIBA EGER ÉS A VÖRÖS BOR

Rabbi Akiba Egerenél állandóan vendéglátó asztal volt, főleg ünnepek alkalmával. Egyik szeder estén a nagy rabbi asztalát igen sok idegen ülte körül. Az egyik szegény vendég kiöntötte a hófehér abroszra a vörös bort. Zavartan és megszeppentül nézett vendéglátó gazdájára, a nagy rabbira. Rabbi Akiba, hogy megóvja szegény vendégét a szégyentől, hirtelen maga is felborította saját pohárát és annak vörösről tartalma is ráfolyt a fehér abroszra. Majd így szólt tettetett csodálkozással a rebbecéhez:

— Nem tudom, mi van ma este ezzel az asztallal. Úgy látszik, nincs elég alátámasztva a lába és megbillen rajta a pohár...

A KIKERESZTELKEDETTÉK A SZÉDERNÉL

Alexander Zederbaum, a kitűnő pétervári publicista, az egykori „Hamelic” héber folyóirat szerkesztője minden Pészach alkalmával vendégül látta asztalánál Pétervár zsidó értelmiségit, egyetemi tanárokat, orvosokat, ügyvédeket, írókat, akik lelki kielégülést akartak szerezni a zsidó szabadságnap tradicionális megünneplésével. Ilyenkor a legfiatalabb egyetemi hallgató szokta kérdezni a márnistánut. A kérdésekre Zederbaum szokott héber és jiddis nyelven válaszolni.

Egy alkalommal, a múlt század 90-es éveiben, amikor Péterváron főleg az intellektuális táborában erős kikeresztelkedési láz volt, néhány ilyen kikeresztelkedett professzor is megjelent Zederbaumnak szédereztéjén. Ezeknek megjelenése zavarba hozta az asztalnál ülő erősen zsidó nacionalista érzelmű társaságot, mivel nem számoltak azzal, hogy az alig néhány hónapja kikeresztelkedett értelmiségiek még továbbra is fenn akarják tartani zsidó vonatkozásait és vágyakoznak a széderhez.

Zederbaum észrevette a zavart, amit a társaság megjelenése okozott, hirtelen felugrott, majd pedig odaszólt a társasághoz:

— Miért zavartatjátok magatokat? Nyissátok ki az ajtót és mondjátok emelt hangon: Söfoch chamoszcho ál hágojim, éser ló jedoichul...

E szavakra a frissen kikeresztelkedettek megszeppenülten hagyták el a szédert.

AKTUÁLIS KÉRDÉSEK

Honnan lehet megismerni, hogy a vasárnapi német népszavazáson ki szavazott az Anschluss mellett és ki szavazott ellene?

— Hogy hogyan? Az mindenkinek meglátszik az orráról.

— ?...

— Akinek be van törve az orra, az az Anschluss ellen szavazott.

— Miért akarja Németország a szudéta-német területeket is a birodalomhoz csatolni?

— Azért, mert az ország lakossága a sok élvezhetetlen pótanágiól elrontotta a gyomrát és karlsbadi kúrát akarnak venni.

— Miért nevezték ki Adolf Böhmöt a bécsi zsidó hilközség élére kormánybiztosnak?

— Azért, mert Adolfnak hívják...

— A vasárnapi népszavazás alkalmával a birodalmi komiszárok minden szavazónak kijelentették, hogy teljes joguk van leszavazni az Anschluszra.

— A Stalin iránti szeretet Oroszországban olyan nagy, hogy számosan az életüket is odaadják érte.

— Mussolini hozzájárult Palesztina felosztásához és kijelentette, hogy még szívesebben hozzájárul Anglia felosztásához.

— Mi lett abból a partiból, amit ajánlottak neked?

— An Schluss lett belőle...

— A szudéta németek nem akarnak Csehországban autonómiát.

— ?...

— Inkább ők akarnak adni a cseheknek autonómiát.

ZSIDÓ SZINHÁZBAN

— Az ardeali zsidó közélet egyik kitűnősége, amikor a jiddis társulat itt volt, az első sorban ül minden előadáson. Megkérdezték tőle, hogy miért ül mindig az első sorban?

— Mert a tömeget így magam mögött tudom... — válaszolta.

TIPOGRAFIA SONNENFELD ORADEA.

BUN DE IMPRIMAT.